

LIBER QUARTUS,

De

Morbis mulierum.

CASUS I.

De Intemperie uteri frigida & humida cum pituita.

[Historia vid. pag. 199.]

RESOLUTIO.

Proponitur hic intemperies uteri frigida cum pituita; ubi ante omnia observandum, intemperies non esse adscribendas partibus solidis, sed ipsi M. S. hac tamen exceptione, ut respiciamus ad partium soliditatem seu flacciditatem, vel earundem pororum mutationem, hoc respectu enim dicere possumus hoc vel illud viscus laborare hac vel illa intemperie: quod verò reliquas qualitates seu intemperies biliosas nempe acidas, frigidas, salsas, &c. attinet, illæ potius sunt adscribendæ ipsi sanguini neqq. verò partibus solidis. Proponitur in hoc casu intemperies frigida tum totius, tum uteri; uteri nempe quoad laxitatem, quatenus nimis lubricus est vel flacciditatem contraxit, quo minus semen retineri possit; unde sterilitas; & illa uteri flacciditas seu laxitas vocatur intemperies frigida uteri.

Phænomena explicantur ab A. N. ad est malus corporis habitus & color ex-

pallido lividus, &c. unde satis patet intemperiem hanc originem traxisse ex ipsa M. S. neqq. verò utero.

[2] Accedit membrorum gravitas & lassitudo spont. &c. quæ omnia ex ipso sang. originem habent.

[3] Menles inordinate fluunt & pauci, &c. quoniam plerumque in his intemperiebus respicimus ad mensium profluvium. Ut omnia melius intelligantur quædam sunt præmittenda. Quæ igitur, unde & quomodo fiat iste periodicus mensium fluxus, quæ phænomena illum comitentur? &c. Ingridimur vastissimum mare, & quot capita tot sensus sunt circa hanc materiam: alii enim laudant providentiam ipsius naturæ, & à singulari ejus beneficio dependere dicunt, quæ conetur servare sanitatem præsentem; alii dicunt à peculiari & occultâ qualitate fieri; alii confugiunt ad influxum lunarem, quomodo tamen is fiat, explicare nesciunt. Ut igitur satisfaciamus curiosis, recensenda quædam sunt & præsupponenda, quæ habet Cartesius parte 3. Prin-

Uuu 3

ci-

cipiorum phys §. 10. ubi dicit, quod luna sit corpus opacum neq. luminosum, &c.

Præsupponimus igitur 1) Lunam esse corpus opacum, destitutum lumine proprio, quod accipit à Sole: 2) notandum venit Lunam esse corpus simile terræ, quæ etiam omni lumine est destituta, & ut luna radios luminares seu lumen recipit; ita nunc sequitur.

Quemadmodum in terra observamus varia & diversa corpuscula & effluvia exhalare & elevari è terræ visceribus in aerem, nempe pro diversitate receptionis & reflexionis radiorum solarium & pro diversa constitutione ignis subterranei, unde tot occurrunt diversitates quoad plantas, arbores & alia corpora, & sæpe etiam in viciniâ tales diversitates observamus, ubi arbores seu aliæ plantæ melius crescunt in hæc quàm aliâ terrâ, quod adscribendum parum corpusculis è terrâ ibidem exhalantibus, radiis solaribus partim igni subterraneo corpuscula illa agitanti. Ex his tandem etiam hoc sequitur, ex ipsa lunâ semper certam quandam materiam subtilem, vel corpuscula certa una cum radiis solaribus reflexis iterum à Lunâ transportari in ipsum aerem, & cum illo ad hæc inferiora & corpora prima; quemadmodum è tellure cum radiis reflexis effluvia diversa transferuntur in aerem, ex quo aliis corporibus communicantur.

3) Not. iterum ex principiis Cartesii §. 13. partis tertie principiorum; Lunam singulis mensibus (i. e. diebus vigintæ octo vel novem,) absolvere suum circumulum circa tellurem, unde ex diversa illâ dispositione Lunæ certa quædam materia subtilis i. e. diversa corpuscula in hæc

inferiora cum aere transmittuntur; Et sic hæc principia sufficiunt in tantum ut omnia phænomena, quæ circa mensium fluxum occurrunt, sufficienter & clarè explicare possimus, dum alii, qui hæcenus de causa fluxus mensium egerunt, nihil dixerunt.

Ex œconomia animali etiam quædam repetenda; dictum sæpius sang. fermentationem dependere tanquam à causa primariâ à materiâ subtili, replente interstitia & poros sang. & pro diversitate illorum pororum seu interstit. int. mixtionem partium sanguinis relictarum mutationes varias fieri quoad fermentationem, hinc quo materia subtilis copiosius influit & valde replet illa interstitia seu poros, eosque valde dilatat, quod magis etiam dilatantur, eò major fermentatio & effervescentia sang. oritur: aliunde autem constat sang. mixtionem fieri in ipso corde, dum materia subtilis sibi format talia interstitia & poros, quos sine sensibili valde tumultu permeat, dum vero eructatur sanguis ex corde ejus subtilior pars tendit sursum, crassior deorsum.

Hic igitur præmissis statuimus, quod fluxus mensium, seu perio dica talis sanguinis fermentatio dependeat ab effluviis s. corpusculis nonnullis novam aliquam fermentationem in M. S. producentibus, vel fermentationem vitalem valde augmentibus, quæ effluvia seu corpuscula è Luna cum radiis solaribus à ☽ reflexis sparguntur in aerem, cum sub corporibus sublunaribus communicantur & sang. nostrum intrant; quævis autem continuo à ☽ certa quædam corpuscula mittantur ad hæc inferiora, non tamen sunt sufficientia ut tales alterationes producere

ducere possint; cum vero circa novilunium & plenilunium valde notabiliter corpuscula spargantur, quid mirum, si tam notabiles observemus in corporibus alterationes & fermentationes in M. S. ita ut menses erumpant, &c.

Ut omnia melius intelligi possint, videbimus quæ solem præcedere mensium fluxum, instante enim tali fluxu varias mutationes observamus; Nam conqueruntur de dolore capitis, de dolore lumborum & ventris inferioris, tamdiu donec tandem sanguis per muliebria erumpat. Omnia illa dependent à novâ fermentatione seu insolito motu partium sanguinis constituentium, à corpusculis nonnullis lunariibus producto, nam quando à D talia communicata peregrina corpuscula pertineant M. S. & ejus intersticia valde sunt angusta, tunc oritur insignis talis agitatio sanguinis & illorum sanguinis pororum dilatatio, in quâ sanguis rarefactio consistit; in tali nimia sanguinis rarefactione cum sanguis subtili ascendente quædam crassiores partes simul rapiuntur ad cerebrum, quæ infusæ in membranas seu tubulos meningum, ibidem propter irregularem figuram hærentes, causam capitis dolorem causantur, quem instante mensium fluxu sentiunt; Et quia etiam major fit pressio sanguinis deorsum tendentis, vasa nimis dilatantur, nam venæ tantum sanguinis non possunt admittere quantum arteriæ adducunt, hæc propter distensionem vasorum oritur lumborum dolor & ventris inferioris, (instante fluxu) quem dolorem tandem excipit apertio vasorum hypogastricorum, id est uteri vel quorum orificia hiant in cavitatem & collum uteri, si enim sanguis ille crassior plus solidò fermentans ita deorsum ten-

dit, vasa illa aperiuntur & sanguis in uterum egreditur, & tamdiu durat, donec sanguis fermentatio & motus redeat ad pristinum statum. Obj. si sanguis propter insolitam illam fermentationem egreditur in uterum, quare non etiam egreditur in thoracem, vel in cavitatem ventriculi, vel intestinorum, nam illæ cavitates etiam satis sunt insignes, quare igitur saltem egreditur in cavitatem uteri seu collum uteri? R. Si exactè consideramus dispositionem & structuram uteri ipsiusque vasorum, tum certè deprehendimus sufficientem rationem quare hoc fiat; in thorace enim sanguis plus justò fermentans semper refrænatur ab aere, in ventriculo orificia vasorum non sunt adeo conspicua, ut à motu isto insolito sanguinis possint tam facillè referari, nam obstat ventriculi inæqualitas, præprimis tunicæ interioris, quam multis rugis præditam observamus, quæ obstaculo esse possunt; eadem ratio etiam valet in intestinis, ubi vasa lateralia sunt, & non directè feruntur in cavitatem intestinorum, unde non tam facillè aperiri possunt; Et maxime si sanguini ob exponitur ut non per uterum effluere possit, alia vasa aperiuntur; Sic in suppressione mensium sæpius vomitus cruentus periodicus observatur; sæpè alvi fluxus cruentus, sæpè hæmoptysis, sed hoc fit p. n. & non juxta naturæ leges, nec per consuetas vias.

Huc etiam facit, si consideramus quod lactantes & gravidæ careant mensium fluxu. In gravidis enim quamvis illa corpuscula singulis Lunæ mutationibus transmittantur, tamen insolita illa fermentatio tanta non est, ut possit vasa in gravidæ aperire)

rice 1) quia tempore impregnationis uterus exactè clauditur, 2) quia insignis mutatio fit circa sanguinis circulationem in gravidis propter nutrimentum quod deferri debet ex sang. ad fœtum; hinc facillè hæc circumstantiæ in causa esse possunt, quare solito tempore deficiant menses in gravidis.

In lactantibus vero imminuitur sang. quantitas, maxima enim pars imprimis partes chylosæ seu flexiles deferuntur ad mammas & in lac mutantur, hinc fermentatio illa tam fortis esse non potest, ut consueto tempore aperiat vasa & sanguis effluat.

Quare autem in infantibus & in ætate juvenili fluxus mensium non exoritur? R. Causa est, quia maxima pars sang. impenditur nutritioni, (non quidem quatenus est sanguis sexcenta enim inst. sed quatenus abit in humores circulantes seu nutrientes) unde tanta fermentatio fieri non potest à materia subuli ut vasa uterina seu hypogastrica (i. e. plexus uterinus) consueto tempore referentur.

Quare in Vetulis non fluant? R. quia pori sunt interclusi & fibræ vasorum hypogastr. seu plexus uterini sunt duriores, quo minus illa vasa aperiri possint.

Q. Quo tempore ætatis soleant menses erumpere? Alii dicunt anno 11. alii 2. alii etiam 14. alii 18. &c. sed facillè conciliantur, si consideramus, pro diversitate regionis ciborum & aliarum circumstantiarum menses nunc citius nunc tardius erumpere; in nonnullis ante 20. annum non fluant, in quibusdam planè imò per totam vitam non fluant menses, quia illorum constitutio magis accedit ad virilem dispositionem, ita ut sanguis non auscul-

tet effluvis illis lunaribus. Sunt etiam multi viri, qui patiuntur fluxum mensium, ita ut sang. singulis mensibus erumpat, frequenter per hæmorrhoides, & illo um sanguis magis accedit ad molliorem seu muliebrem constitutionem.

Tempus hujus proflavii etiam accuratè determinari nequit, alii enim per 3. dies &c. quod facillè explicari potest per diversitatem temperamenti, regionis, ciborum, aeris ambientis & aliarum circumstantiarum, ut sang. nunc tardius nunc diutius fluat erumpere possit.

His ventilatis omnia intelliguntur quæ circa mensium fluxum occurrunt; quare nempe cum dolore erumpant, interdum supprimuntur, &c.

In mensium suppressione respiciamus vel sang. vel uterum, in culpa enim semper est vel sang. vel uterus, sang. quatenus est nimis viscidus, crassus, glutinosus, ita ut non auscultare possit effluvis Lunaribus, nam propter poros angustos in tantâ copiâ non recipiunt corpuscula illa, quæ quamvis in continuo & celerrimo sint motu tamen propter paucitatem sang. illum viscidum dilatare non possunt, unde illorum vis obruitur à vi ipsius sang.

Sanguis vero producit suppressionem mensium quatenus peccat in motu & ad alium locum fertur; vel quando peccat quantitate, ut non sit latis copiosus.

Ipsius uteri: quando adest vitiosa uteri dispositio ut in seq. casu &c. vel quatenus oscula vasorum uteri obstruuntur ab humore viscido glutinoso, qui impedit pororum apertionem & sang. effluxum;

in hoc casu menses inordinatè fluunt, mucosi crassi & pauci &c.

Sanguis qui aliàs per uterum effluit vel dilutus, floridus vel magis crassus & grumofus est; si effluit per vasa hiantia in cololum uteri, tunc sanguis magis dilutus & floridus est, sin verò prius per vasa hiantia in cavitatem uteri fluit, ibidem in grumos abit & (sub formâ grumosi sang. rejicitur.

Verum dices; Totum corpus est tunc spirabile, & quovis pulsu pori arteriarum dilatantur, per quos humores circulantes egrediuntur in tubulos partium; quare E non continuo reperitur talis sang. in utero & effluit? *Bz.* Singulis quidem momentis egreditur sanguis ex arteriis, sed nequaquam sub formâ sang. (tum enim pori deberent esse valde aperti) sed humorum circulantium, id est, partes flexiles & chylosæ.

Sanguis qui effluit est mucosus crassus &c. quia adest intemperies frigida.

Veneris minus est appetens, nullaque vel exigua &c. propter fermentorum debilitatem & spirituum inopiam: inest enim testibus seu organis genitalibus fermentum quoddam, & spiritus ex tali sang. crasso non potest ritè volatilari nec fermenta ritè elaborari.

Semen non retinetur &c. propter privatam uteri intemperiem laxam.

Curatio. In intemperie tali sang. viscidâ & glutinosâ non statim purgantibus agendum, quia sæpe non solum frustra exhibentur, sed & aliquando majorem noxam possunt interre; præmittenda igitur

potius erunt ppantia, incidentia attenuantia & talia quæ humoribus fluxibilitatem iterum conciliant, & obstructions referant, & hoc etiam observabit A. N. anteq. enim purgans dedit præmisit præparans ex radice Enulæ, corr. aurant. aq. puleg. &c. omnia hæc ingredientia aromatica sunt, (seu participant de sale volat. & aromatico.) quæ diffusa in sang. cum hum. circulantibus sese diffundunt in tubulos, quos obstructos referant, humoremque inhaerentem fluxilem reddunt.

Factâ præparatione; i. e. si humores satis facti fluxiles, & tubuli obstructi referant, tum purgans felici cum successu dari potest, ingredientia illa præscripta ab A. N. possunt etiam ordinariè pro vino medicato præscribi, potest tamen addi & aliquod alkalinum, quia aliàs purgantia illa folia fenæ, mechoacan. & jalappa &c. suppeditant suam vim cathartica mentruo, nisi addatur & aliquod referat poros, A. N. factâ purgatione ad intemperiem frigidam &c. provocatis per horas matutinas in Laconico sudoribus. Not. benè, sudores tales nequaquam commendari debere in intemperie sang. pituitosa viscidâ, nisi ppatio humorum præcesserit, & purgantia aliquoties fuerint exhibita, aliàs vasa lymphatica magis obstruuntur, vel si per sudores partes volatiles abeunt in auras, reliquus sang. increpescit & intemperies glutinosa augetur. Et hæc sufficiant, quia eadem curatio hujus affectus est quæ in mensium suppressione: de quâ in seqq.

CASUS II.

De Intemperie uteri calida & sicca cum bile.

(Historia vid. pag. 201.)

RESOLUTIO.

Hic iterum notari debet ut in priori casu; Intemperiem hanc non denominandam esse intemperiem uteri, sed denominandam potius intemperiem calidam & siccam ipsius sang. nam sublata tali intemperie in sang. nullus character adhuc deprehenditur in ipso utero; E. intemperies illæ non partibus solidis sed fluidis adscribendæ.

Phænom. Menses inordinate fluunt & pauci sunt ob sang. penuriam, dicit A. N. potius propt. effectuscentias inordinatas, quæ in tali bilioso sang. facile à confictu partium acrium.

Caput dolet. A. N. putat proptet exhalationes; potius quatenus partes acres biliosæ cum sang. arterioso deponuntur in tubulos meningum. ubi propter irregularem figuram & magnit. distendendo rofionem punctioem, & ita dolorem capitis excitant.

Labia sicca propter copiam salium in M. S. prædominantium.

Oris amaritudo facile explicari potest ab humore bilioso ut A. N. Lingua enim solet esse index constitutionis totius M. S. est enim pars spongiosa, in cuius poros seu tubulos facile sanguis particulas prædominantes deponere & infundere potest.

Curationem A. N. inchoavit decoctio alterante h. e. quod dilueret salia, & tem-

peraret alkalinam talem sang. intemperiem, hæc enim omnia aquosa sunt & humectantia, nemperad. cichor. fragar. fol. endiv. &c. scatenit humiditate quia intemperiem alkal. temperant, additur sem. melon. (convenit in morbis calidis) quia ol. tale quæ gaudent semina melon. cusplides salium inviscant in tali intemperie alkalin.

Colat. adduntur succus citri, acetos. &c. quia sunt acida, omnia vero acida repugnant alkalinis, & salia illa corrigunt.

A. N. materiam ppatam subduxi Electuario de Tamarind. cum Rhabarb.

In officinis nostris prostat Elect. de tamarindis cum foliis sennæ, retetur inter lenientia, & in febris si adsit alvi obstructio, & intemperie quavis calida tuto exhiberi potest; ad ℥j.

A. N. postmodum ad plenioram bilios. &c. diacydon. lucidum purgans exhibui. Notandum, quod diacydon. istud sit vehementissimum quoddam purgans, non quidem propter dosin scammonii excedentem, sed quia mixtio non potest adeo accurare fieri, ita ut in una dosi tantum scammonii observetur quantum in altera; & hæc causa est quod sæpe ad ℥j. exhibitum in pluribus nihil operetur, in quibusdam aliquid; in aliis facile hypercatharsin excitat, quod fit propter inæqualem mixtionem scammonii. E. non ita temerè hoc Electuar. præscribendum; culpa enim aliàs in Medicum rejicitur.

Com-

Commendatur serum lactis caprini; quia pori ejus respondent salibus corporis nostri; hinc facile salia in illos recipi possunt & educi.

A. N. Extra pro dorſi & lumborum inunctione tale linimentum &c. NB. Ab-

stinendum ab illo videlicet consueto tempore, id est instante mensium fluxu, quia omnia illa sunt frigida & refrigerant; unde facile sang. in vasis lumbanibus seu circa dorsum coagulare, incrassescere & ita obstruction. magis promovere possunt.

CASUS IV.

De Dolore uteri à potu frigido.

(Historia vid. pag. 202.)

RESOLUTIO.

Menses fluentes facillè impediuntur à causa aliqua externa, quæ refrigerante sang. potest & coagulare, hinc aer frigidus fluentibus mensibus in muliebria admissus statim coagulat sang. unde dolor & alii affectus uterini oriuntur, si menstruatae nudis pedibus super pavementum ambulant in periculum vitæ incurrunt; Si intrant aquam frigidam menses statim subsistunt & summus dolor oritur circa regionem hypogastricam, lipothymia, convulsiones, dolor capitis & sæpe ipsa mors, sic inquit D. D. W. vidi ancillam quandam, quæ occupata lavandis linteis fluentibus mensib. intravit aquam frigidam, unde correpta fuit suffocatione hysterica & per triduum jacuit ablatis omnibus sensibus, exhibita fuerunt multa externa suffumigia &c. sed frustra: tandem 3. die ego jussi venam saphenam in pede aperire, unde paulo post ad se ipsam sediit, & integrè est restituta.

Simile quid præstare potest potus frigidus sang. valde incalescente assumptus. Verum, obijcitur, incomprehensibile videtur quomodo potus talis frigidus as-

sumptus tam brevi temporis spatio coagulari possit sang. præprimis in partibus remotis, ut in vasis circa uterum & regionem hypogastricam; in pulmonibus quidem hoc facile fieri potest propter vicinitatem gulæ cum pulmonibus & alpera arteria, dum enim potus frigidus transit gulam facillè sang. in pulmonibus coagulare & talem intemperiem viscidam & crassam imprimere potest; quomodo vero hoc fieri poterit in vasis uteri? &c. d. Not. quod corpus nostrum & omnes pori semper sint repleti vaporibus seu partibus spirituosis (i.e. spiritibus) quæ in corpore in continuo sunt motu, ab anima tamen nq. sentiuntur, utpote quæ saltem judicium fert de insuetis motibus à quibus molestiam percipit; Quamprimum nunc accedit radiosus motus, ita ut vapores illi vel plus vel minus moveantur in corpore nostro, animi percipit molestiam & sic sentit quæ antea non sentiebat: nam dum plus vel minus illæ spirituosæ partes mov. statim alius character imprimitur & earum motus vel imminuitur, (per mot. radios. illum nihil aliud intellig. quàm alia determin. partium spirituos. Cartesius vel conatum

X x x

saltem

saltem ad motum:) E. g. si navis ad verso flumine ducitur in altum, torrenti aut aquæ statim alius motus imprimitur, quem, si navis recessit, post puppim adhuc videmus durare aliquamdiu, quia partes nondum sequuntur motum aliarum partium, & quamvis ille motus radiosus non sit conspicuus in corpore, tamen sufficit conatus ad alium motum recipiendum, ut bene monet Cartesius de actione luminis, nam illuminatio in momento fit. E. non consistit in motu valde sensibili, sed saltem radioso, i.e. conatu vel pressione globulorum &c. vid. Cartes. hic si potus frigidus assumatur, statim alius motus imprimitur partibus spirituosissimum corpus replentibus, nempe impediuntur in motu vel segnius moventur. E. facile vapores tales irritant ita sang. abire possunt in coagulatum & incrassescere, unde sanguis statim restagnat in vasis & fit glutinosus, qui extra valetur in cavi-

tatem uteri, abire in grumos; vel si alia partes accedunt ad sang. in vasis restagnantem vasa distendunt, ut intumescant, unde dolor circa lumbos vel hypogastria oritur.

Hoc in casu frustra administratur V.S. quia V.S. non potest sang. coagulatum & grumos dissolvere, sed requiruntur talia medicamenta, qualia exhibere solemus in casu ab alto, quæ nempe possunt sang. coagulatum dissolvere seu grumos sang. reddere fluxibiles, ut A. N. flores chamomilla; Externè etiam attenuantia ut sem. anethi, lini, herbæ matricariæ, melissa &c. A. N. pulviscutiam præscripsit ex myrrha cum aqua mulier. &c. Nam myrrha etiam in lapsu ab alto contra sang. coagulatum exhibetur.

Omnibus palmam eripit sperma ceti, fit vero post horum utrumque menses nondum fluere incipiunt, tum potest tandem administrari V. S. in pede.

C A S U S V.

De inflatione Uteri.

(Historia vid. pag. 203.)

RESOLUTIO.

Illa sæpe fallum mentitur conceptum, & sic imponit sæpe Medicis adstantibus & mulierculis. Flatus in omnibus corporis partibus & quâlibet cavitate generari posse nemo negabit, quemadmodum enim intestinis non rarè generantur, ita etiam in urero quem valde distendunt. Bene igitur signa sunt distinguenda, ne confundamus partem affectam, siue enim mesenterium repletum flatibus, seu cavitates ab dominis seu uterus, tunc difficulter

possunt distingui; quando mesenterium (in quo tot plexus sunt nervi,) Spasmodicâ quadam vellicatur contractione, tunc non rarè musculi hypochondriorum attolluntur, ita ut efformetur globus (tumor) qui etiam possit manu contractari, & tunc plerumque solent uterum accusare, cum tamen uterus in culpa non sit sed potius glandulæ inflatæ & spasmodicè contractæ in ipso mesenterio, ita ut mentiantur fœtus caput in utero contenti vel

vel ipsum uterum inflatum. Quando porci intestinorum sunt obstructi, quominus vapores spirituosus motu naturali tremulo possint pergere, tum sæpius oritur talis intumescencia abdominis, imprimis in sexu foemino, quæ gravidationem mentitur. Vera tamen inflatio uteri provenit ab inflatione ipsius uteri, quatenus nempe in ejus cavitate multi flatus cumulantur; multi putant flatus in cavitate uteri colligi non posse, sed si consideramus symptomata à nutrimento corrupto producta, facile concipere possumus flatus generari posse ab uteri alimento proprio corrupto; sed ne Medicus malè consulat suæ existimationi, nec in periculum vitæ conjiciat ægram, valde cautus esse debet ne curet gravidationem pro uteri inflatione, nec uteri inflationem habeat pro gravidatione; Nam affectus qui à flatibus oriuntur patiuntur suâ incrementa & decrementa, nec in eodem permanent statu & semper opus mutationibus obnoxium, hinc tumor abdominis si est à flatibus, tumor jam major jam minor apparere solet; Sin vero vera gravidatio adsit, signa sunt constantia & tumor abdominis ferè idem deprehenditur.

Respiratio difficilis adest & hypochondriorum tensio, tum quod in tali uteri inflatione intestina magis sursum protrudantur & mesenterium magis distendatur, tum quod similis causa fuit in intestinis, ita ut non solum in utero sed & abdominis cavitate flatus generentur, unde diaphragma planum reddi vel libero motu moveri non potest nec subsidere, & ideo respiratio valde est difficilis.

Flatus sunt corpus quoddam mobile, ideo facile hinc inde fluctuare possunt, &

hæc est ratio, quare à levissimo motu corporis murmura, strepitus & sonitus ægra perceperit.

Curatio hujus affectus est vel universalis vel particularis; Universalis recipit totam M. S. præparatis coctionem primam in ventriculo quæ depravata solet esse Auth, variorum morborum in toto sang. & reliquis visceribus, quia igitur flatus oriuntur vitio humoris seu muci acidi, ideo præmitti debent præparantia ex aromaticis oleosis constantia, hæc debent excipere lenitiva, expurgantia laxativa, quæ repetitis vicibus exhiberi debent; postmodum carminativa exhibenda & talia quæ sunt partium tenuium, quæ facile obstructos tubulos referare humoremque tenacem in illis contentum fluxilem reddere valent, talia sunt medicamenta sapis laudata ex lignis ppata, quorum partes rigida & dura sunt & omnes morbos frigidos, glutinosas obstructions curare possunt, ut ex ligno sancto, sarlapatill. latlafra &c.

A. N. Sub horam decubitus æquam vitæ mulierum cum essentia Zedoariæ delibanda commendavi. Loco aquæ vitæ mulierum substitui potest aq. Zedoariæ anisata, quæ horis vespertinis ante cubitum ad 2. vel 3. cochlearia assumi potest; Laboravit (inquit D. D. W.) uxor rustici cujusdam per plures menses inflatione uteri, ut quamprimum intraret mulæum calidum totum abdomen valde intumesceret, contra verò in aere frigido statim iterum detumesceret abdomen: varia medicamenta frustra exhibita sunt ab agyrtis mulierculis, nihilominus tamen paucis restituta est, cum enim ante aliquot septimanas consuleret me Maritus, suasi ut singulis

gulis horis matutinis assumeret Elixir, antiscorbuticum nostrum gutt. xx, vel xxv, ad xxx. in cochleari uno vel altero cerevisiæ calidæ expectando sudorem in lecto, horis vero vespertinis ante cubitum assumeret mixturam carminativam ex aqua splenetica Schröderi, aq. mentæ, abrochan. balsam. embryon. cum essentia saccharina citri, usurpatis per octiduum integre valet, quæ per tormenses hoc malo fuit afflicta. Felicitis hujus successus ratio manifesta dari potest, nam illud Elixirium antiscorbuticum dictum nihil aliud est quam Elixir, antiarthriticum Timæi à

Göldenlee/ cujus mentionem facit lib. 3. de morbis infimi ventris Casu 36. de arthritide vaga scorbutica p. m. 169. nam hujus elixirii ingredientia sunt aromatica, participant de sale volatili, unde mucum tenacem attenuant, corrigunt, tubulos obstructos referant, & ita status compescunt.

Carminativa certè in omnibus affectibus uterinis multum præstant, & ipsa mensium suppressio præmissis præmittendis per sola carminativa curari potest, nam aromatica sunt naturæ alkalinae, quæ repugnant omnibus vitiosis acidis, &c.

CASUS VI.

De Ascaridibus uteri.

[*Historia vid. pag. 204.*]

RESOLUTIO.

NOtum jam omnes vermes generari ex certis ovis vel semine, illa ova sunt insensibilia, inconspicua & adeo parva, ut etiam minutissimos, insensibiles, [intelligibiles tamen] poros & antractus possint permeare, hinc quando quies ipsis conceditur ut involuta aliis humoribus deponantur in certam cavitatem alicujus partis, ibidem diuturnitate temporis tandem calore partium circumjacentium ita foveantur, ut excludantur & vitam nanciscantur. Istiusmodi semina seu ova cum humoribus circumstantibus deposita in substantiam uteri tanquam partem fo-

lidam, si ibidem nutrimentum non rite potest assimilari, sed abeat in humorem putrilaginosum, ita ut aliquamdiu semina delitescant in cavitare uteri, redduntur fœcunda, & tandem reddunt proles, unde varii generis vermes enasci videmus. Fermentatio nostra vitalis [id est naturæ nostræ conveniens,] contrariari videtur exclusioni ovorum semen vermium generantium, quod si vero illa fermentatio deficiat à suâ indole & oriatur fermentatio putrida & putrefactio, [etiam species fermentationis est,] tum facile negotio semina seu ova possunt ad maturitatem deduci: videmus hoc in fructibus horariis, nam pro diversitate temporum, annorum,

norum, caloris æstivi, semina nunc excluduntur nunc extinguuntur & suffocantur, hinc hoc anno, hæc æstate, uberior copia vermium deprehenditur, sequenti vero vel nulli vel pauci, causa diversitatis hujus est, quod calor magis constans & æqualis fuerit. Sin vero calor sit inæqualis & accedat intemperies

æris, tunc ova faciliè ad maturit. deduci possunt; nam exclusiones ovorum differunt saltem inter sese gradibus, sic calor ille qui fovet & exciudit ova Gallinarum gradu saltem differt ab illo qui requiritur ad exclusionem ovi anserini, & hoc de omnibus oviparis concludi potest.

CASUS VII. De Mensium defectu.

(*Historia vid. pag. 205.*)

RESOLUTIO.

IN suppressione mensium, ut in præcedentibus dictum, attendendum vel ad sang. vel ad vasa; ad vasa quando seu vitiosè conformata sunt, vel quando ipse uterus scirrhus vel duritie quadam, vel aliquo vitio hæreditario laborat, tunc enim orificia horum vasorum ita sunt munita à circumstantibus, quo minus convenienti

modo orificia vasorum possint referari: hinc in illis menstrua nunquam fluunt, & frustra etiam omnia exhibentur medicamenta, excepto solo remedio nempe V. S. quamvis enim V. S. non possit menses elicere seu profluvium excitare, multum tamen conducit sanitatis conservationi, quatenus copia sang. per eam imminuitur, & ita subjectum à variis morbis & insulubus præmunitur.

CASUS VIII. De Mensium suppressione.

(*Historia vid. pag. 205.*)

RESOLUTIO.

Mensium suppressio morbus vocatur in ætate maturâ, non vero lactante nec gravidâ: nam in ætate infantili lactantibus & gravidis non fluunt nec etiam in illis quæ sunt provecæ ætatis, & tamen bene valent, dicitur igitur saltem morbus in illis quarum ætati, temperaturæ, &c. conveniens est.

Phænomena in mensium suppressione

in præcedentibus sunt proposita, addi illis potest urina quæ solet esse cruda, aquosa, tenuis propter defectum debitæ pneumatoseos & fermentationis in ventriculo, unde non sine ratione Barbette in suâ praxi mensium suppressionem ferè semper oriri dicit ex ventriculo seu vitio coctionis primæ, nam mensium suppressio oritur à sang. cacochymia quæ est proles cacochylæ, cacochylia autem oritur à vitio coctionis primæ in ven-

ventriculo, & hinc urinæ crudæ aquosæ & tenues sunt, quia salia non exaltantur nec potis lymphæ incoquantur, sed suppressa & involuta manent ab aliis partibus viscidis glutinosis in corpore, & hæc etiam ratio est quod urina non tingatur,

Sed cum nusquam sit tuta fides, Medicus valde cautus esse debet in curanda mensium suppressione, ne curet gravidationem pro mensium suppressione, nec mensium suppressionem habeat pro gravidatione, sic enim facile incurret indiscriminationem existimationis & famæ suæ. E. signa distincta probe sunt examinanda, talia quidem plura recensentur à practicis, præcipua tamen ad quæ semper Medicus attendere debet, hæc sunt. Notum enim quod in gravidis primis mensibus certa symptomata oriri soleant; ut appetitus prostratus, vomitus matutini, pica & tandem tussis; quæ medio imprægnationis tempore accedere solent: incerta tamen hæc omnia, quia etiam comitari solent illas, quæ laborant suppressionem mensium, sanguis enim restagnans versus ventriculum succos peregrinos supeditat fermento, idque variè mutat & lædit, unde illa mala.

Verùm enim vero; sive symptomata illa ut appet. prostr. vomitus matutini, &c. successu temporis & de die in diem imminuantur & cessent sensim, sive postmodum non adeo graviter affligere soleant, indicium est imprægnationis, & contra; indicium est mensium suppressionis; nam symptomata gravidarum de die in diem mireferunt & imminuuntur, in mensium suppressione verò de die in

diem augentur symptomata. Idem apparere solet in gravidis signum certissimum nempe motus fœtus in utero circa mensem 4. vel 5. Sed & hoc infidum & incertum est signum, quia similis motus produci potest à flatibus in abdomine vel utero fluctuantibus. Quid si vero Medicus nullum signum certum habere possit num adsit gravidatio vel suppressio mensium, & ita aliquamdiu dubius hæreat, tunc in mentem vocare debet præceptum Hippocratis dicentis; Si non potes prodesse non debes obesse: sicque præscribere potest primæ coctioni dicata nempe medicamenta stomachica, illis enim nec abortus potest causari neque suppressio mensium reddi deterior.

Prognost. Signa. Mensium suppressio patens esse solet gravissimorum morborum, sæpè enim natura solet se exonerare per alias vias valde periculosas ut notum, sic sæpè sputum cruentum oritur gerens vices ordinarii fluxus mensium.

In principio vel recens mensium suppressio admittit quidem curationem, sed diuturna eludit plerumque vim medicamentorum.

Incommoda autem illa quæ sequi solent diuturnam recensentur ab Hippocrate libr. de morbis mulierem, dicente: Quod si per 6. menses purgatio menstrua defecerit, malum incurabile: quod tamen non ita absolute intelligendum, quia curantur etiam sæpè quæ per semiannum indè integrum annum tributum hoc lunare non solverunt; hinc Riveri⁹ conatur interpretari hanc Hippocrat. doctrinam, qui videri potest. Certum tamen est, quod si non maturè occurramus malo, tandem convulsionem, epilepsiam, & quod

quod familiarissimum est hydrops agras trucidare solent. Et sane consideratione dignum est admirationem meretur, quod omnia illa (symptomata ortum trahentia ex mensium suppressione solent exacerbari praesente tempore consuetae evacuationis, hinc ulcera quae interdum in suppressione mens. a restagnante sang. & acris facta (seu intemperie sang.) in pede vel aliis partibus produci & oriri solent, (sang. enim restagnans facile contrahit intemperiem quandam, degenerat a crassi & acris fit) semper praesente tempore consuetae lunaris expurgationis valde dolent & magis quam antea, & omnes affectus solent esse graviores praesente tempore consuetae expurgationis: sic etiam observatum fuit, quod vulnus, quod inflictum fuit foeminae laboranti mensium suppressione, semper recrudescere coeperit instante tempore, quo alias foemina tributum lunare solvere debebat.

Antequam ad curationem se accingat Medicus in mentem vocare debet praecipua a Riverio & aliis proposita, quae sancte observanda sunt Medico (1) ne error aliquis committatur circa locum V.S. alias enim in vitae periculum Medicus aegrum conjicere potest, si V.S. intempetivo tempore in brachio vel v. v. intempetivo tempore in pede administratur: (2) semper a mitioribus incipiendum est, partim ut consulat Medicus suae existimationi, nec patientem laedat, si enim fuerit deceptus & habuerit gravidationem pro mensium suppressione, tunc mitioribus illis medicamentis noxam non potuit inferre nec matri nec foetui, quod alias fieri potest, purgantibus & aliis, tum etiam ubi mensium suppressio inve-

terata est, & obstructions, validae nunquam validioribus agendum & sic obstructions magis magisque augentur.

(3) Nunquam specifica seu appropriata fortiter menses pellentia exhibenda, nisi praemissa fuerint universalis, (h. e. ppantia purgantia quae repetitis vicibus exhibenda) alias menses magis supprimuntur, quia sang. magis commovent, & ita majori in copia ruunt versus uterum, unde tunc, quia viae inclusae sunt, obstructio augetur.

(4) Illa appropriata seu menses moventia semper circa consuetum tempus exhibenda, quo alias fluere debent, ne vim inferamus naturae, utpote quae vult duci neqq. verò cogi. Traditur in casu proposito curatio mensium suppressionis a vitio sang. ortum ducentis; sanguis peccare potest vel quantitate, vel qualitate, vel motu [vel mixtione & motu ut loquuntur: Neoterici:] *quantitate*, quatenus nempe ob phletoram & distensionem vasorum sanguis alacriter moveri nequit; *qualitate*, si est crassus, viscidus, glutinosus; *vitio motus*, si non ad convenientes vias ordinarias excretorias moveatur, sed ad alias partes, ut effluat per haemorrhoidas vel per nares, oculos, gingivas, gulam, asperam arteriam, [unde haemoptysis seu sputum cruentum: [ut videre est apud Authores vel Observatores.

A. N. (1) Ad minuendum & evacuandum, &c. venam in talo aperimus, &c. Maximus error committi potest circa V.S. si menses supprimantur inter fluendum vel fluentibus a causa aliqua manifesta vel externa ut frigore &c. tunc nulla alia vena est aperienda quam

saphæna in pede, i. e. vena in talo. Sin vero menses supprimantur à plethora seu sang. copia, (ut non rarò fit,) vel qual. sanguinis vitiosa, (cæteris tamen partibus si nempe nihil aliud in sang. prohibeat:) tum primum extra tempus consuetum institui potest V. S. in brachio, postmodum etiam instante lunari expurgatione aperiri potest vena in pede.

A. N. 2.) Hinc ad præparationem materiæ viscidæ & crassæ venas, &c. huc collimant quæ antea dicta sunt, nempe prius ad totam M. S. respiciendum esse, antequam specifica exhibeantur, si igitur sanguis est viscidus, glutinosus, exhibenda aperientia, attenuantia prius, quæ accipere debent purgantia, quæ omnia non exhibenda instante purgatione linari, sed longè ante tempus consuetum, ne naturam impediamus in suo munere, si enim quis purgans daret instante tempore lunaris evacuationis, certè occasionem daret quo minus sanguis per muliebria efflueret, nam alium motum, aliam determinationem conciliaret sanguini. Præparantia Medicamenta quæ debeant esse in tali viscida & frigida sang. intemperie, sæpius dictum est, quæ nempe particulas duras & rigidas habent.

A. N. (3.) Materiam præparatam potius ancilla purgante eduximus, &c.

Nota, purgantia sæpe reiteranda, & sæpe interponi præparantia, quia uno ictu non cadit arbor, ut plurimum debent esse in formâ pilulari. Recommendantur pilulæ scitidæ majores, omnia aloëtica, pilulæ de galbano, Sylvii hoc in casu egregiæ. Observandum tamen, semper purgantibus (& aliis) admiscenda esse nonnulla specifica, ut castoreum, myrr

ham, vel salia nonnulla menses moventia, o. succini, sabinæ, &c.

A. N. (4.) Peracta feliciter purgatione venam pedis 4. circiter vel 5. diebus ante consuetum, &c. Debentus igitur semper observare phases lunæ seu consuetum tempus, nam si V. S. medio tempore seu primâ quadratura lunæ, i. e. si non erit novilunium, administraretur, tunc potius nocet, si diuturnitate temporis ægrota nesciat consuetum tempus, vel Medicus quærere nolit, tunc semper ante novilunium 3. vel 4. diebus V. S. instituenda est.

A. N. (5.) Postmodum ad menses moventia devenimus, (nempe peractis omnibus,) exhibendo pulvisculum ex myrrha, &c. impediencia illa constant suâ laude, sed myrrha propter amaritudinem, & fœcula bryoniæ propter insuavem saporem & fœculentiam facilè nauseam excitant, & si bis vel ter ab ægris assumuntur, abhorrent deinde. Horum loco exhiberi possunt aquæ destillatæ quæ minori cum nausæa & simili successu si non feliciori exhibentur, ut aqua puleg. mellissæ cum vino flor. cheiri, calendulæ, aqua hysterica cum castoreo addi his possunt carminativa & edulcorari syropo appropriato, aperitivo ut syropo æthemil. de 2. radicibus, de 5. radicibus, qui multum præstat in hoc affectu. A. N. vinum chalybeatum Zacuti intendit Tarr. croci essent. castor, &c.

Nota: omnia illa specifica possunt referri vel ad martialia vel ad volatilia salia, utraque uno fere operantur modo, nempe quatenus acidum vitiosum corrigunt, hinc solet exhiberi vel decoctum chalybeatum, vel vinum chalybeatum, id est,

cui imponitur limatura Martis cum aliis ingredientibus, Tinctura Martis Zvölfferi, Tinctura Vitriol Martis, & omnia ex Marte præparata hic commendantur.

Alia tamen vulgaria quidem sed palato gratiora & magis suavia vino imponuntur, cujus primum haustum sumant in prandio vel cœna ut ꝛ. Rad. leuistici, rubiæ tinctorum Zedoariæ aa. ℥j. galangæ, enulæ aa. ℥ß. herbæ totis marini (specif. in affectibus uterinis) arthemisæ, melissæ aa. mß. flor. calendulæ, Cheiri, antheros aa. p. j. baccarum lauri ℥ij. cinamom. ℔j. croci gr. vj. ꝛ is Tartari ℔j. incisa grosse D. ad nodulum. S. Speciesitt Wein zu legen/den ersten Trunck davon zu thun in prandio vel cœnâ, vel si placuerit sumat haustum primum horis matutinis, alterum hora tertiâ pomeridianâ.

A. N. Interdum ꝛ Tartari crocat. &c. describitur in Crocologia Herdoti, (e-regius est tractatus,) ubi habet varias compositiones ex Croco.

A. N. Elixir propriet. Par nempe debet esse sine acido paratum, alias plus nocet.

A. N. Aqua vitæ mulier. & id genus alia, nempe ballamus embryonum, aqua hysterica cum castoreo, aqua hirundinum cum castoreo, aqua zedoariæ anisata, aqua melissæ composita, &c.

A. N. Frictiones, pedilavia, suffitus &c. adhibentur præmissis præmittendis balnea vel artificialia vel naturalia; verum obseruandum ne sudores nimium erumpant per usum balnei, quia sic discussis partibus spirituosus sang. increscit, sicque obstructio augetur.

A. N. Tandem Tincturam aloëticam & essentiam uterinam &c. Illa Tinctura aloëtica cum Sp. V. Tartarificato præparari potest, loco essentiæ uterinæ substitui potest Elixir. uterinum Crollii vel si quis possideat, Elixir. uterinum Mœbii, quod potentius & est feliciori cum successu exhibetur.

Quid si sanguinis motus peccet, ita ut per alias partes magis periculosas effluat, tunc semper conuenit V. S. in pede; sed ponamus casum, si foeminae alicui menses fluant per hæmorrhoides singulis mensibus, quid tunc faciendum, nam si dentur menses moventia, tunc fluxus magis promouetur per vasa sedalia, si V. S. administretur iterum fluxus promouetur per vasa sedalia. E. ibi iudicium Medici est difficilimum. Satius igitur erit, si instante purgatione exhibeat medicamenta, leniter profluyium mensium promouentia.

Alia adhuc conueniunt in mouendis mensibus. Riverius commendat cruorem seu sanguinem hircinum, cujus præparationem vid. apud Hippocrat. qui in pleuritide commendat sang. hircinum, & propter eandem rationem videtur conuenire in mensium suppressione, præsertim quando sanguis collectus in cavitate uteri abit in grumos, illo enim sang. coagulato iterum dissoluto, iterum fluxilis redditur, & conueniens motus illi restituitur.

Commendat idem fermentum domesticum, quod aliâs massa farinacea fermentari solet, & huic tribuit vim mouendi menses, si portio ad nuc. avell. magnit. vel ad ℥j. assumatur: ex effectu hujus medicamenti patet fermentat, imminu-

Yyy 2

tam,

ram, vel deficientem sang. etiam esse ve-
ram causam mensurum suppressionis, si igitur
fermento seu alio remedio sang. fermentatio
restituatur, tunc excretiones naturales iterum etiam
peraguntur, quemadmodum enim exigua fermenti
portio massam farinaceam fermentare potest, si-
mili modo si assumatur in corpus nostrum, particulae
activae sese insinuantes M. S. fermentationem inchoant
& menses suppressos cedere possunt. Commenda-
tur etiam a practicis decoctum splenis bovis,
hujus operandi modus etiam inquit-

rendus; si aqua communi vel fontana in-
ebrietur massa farinacea: non sequitur fer-
mentatio nisi addatur fermentum, verum
si lien aliquandiu fuerit maceratus in aqua
illa tepida, & postmodum massae farina-
ceae affundatur, tunc sequitur fermenta-
tio, exinde patet lieni inesse fermentum a-
liquod sive partes quasdam spirituosas
volatiles, quae facile fermentationem in
corpore excitare possunt; seu lien bovis
prægnans est principiis activis, quibus
si donetur sanguis, exaltatur ejus fermen-
tatio.

C A S U S IX.

De Mensurum retentione colocyn- thide curata.

(Historia vid. pag. 207.)

RESOLUTIO.

Multum in movendis mensibus præ-
stant externa, pediluvia, balnea,
suffimigia, &c. miasmata enim illa per
poros foris intus spectantes sese insinuan-
tia corpori nostro motum sang. pigrum
& tardum promovere possunt. Conve-
nit autem Colocynthis externè & internè,
est enim valde amara sicque acidum com-
pescit, bilem auget & sang. reddit fluxibilem,
gaudet enim particulis valde volatilibus
& penetrantibus, quae facile se dif-
fundunt in minutissimos poros: nam si
orbis fricatur colocynthide, amaritudo
durat per plures dies: si ergo particulae
possunt poros penetrare in aliquo corpo-

re solido, multo magis humido molliori
seu laxiori.

Commendatur etiam suffimigium ex
scorpiis & scorpiis & coquantur in aqua
communi & vapor hujus decocti excipi-
tur, vel decoctum hoc lateribus ignitis af-
funditur & fumus per muliebria excipi-
tur: hoc externum commendat Hart-
mannus in sua praxi Chymiatica. Suffi-
migia ex scorpiis martis valde conveniunt
in movendis mensibus, igneuntur scorpiæ
& affunditur urina inveterata & vapor
excipitur. Celebris cujusdam remedii
mentionem facit Glauberus, simul etiam
applicandi modum tradit, dum salia vola-
tilia beneficio instrumenti lignei in con-
tumaci mensurum suppressione utero ingeruntur

runtur, nam quemadmodum in affectibus soporosis per salia volatilia (ut sal C. C. spir. sal. armoniac. &c.) naribus oblata spiritus sopitos excitare conamur, simili modo per tractum hujus instrumenti cum gossypio vel potius spongiola ute-

ro ingeruntur spir. sal. armon. urinosus, sal volar. urinæ. C. C. & alia salia volatilia, quæ se diffundunt in uterum, spiritus sopitos excitant & exagitant, sang. effectum fermentant, & ita convenientem itura sang. restitunt.

CASUS X.

De Mensum paucitate & stillicidio cum dolore.

(Historia vid. pag. 208.)

RESOLUTIO.

Menses imminutè fluant vel cum vel sine dolore, vocatur mensum stillicidium; Causa querenda est vel in sang. vel utero: In utero, si vasa valde tenuia, parva & exigua sunt, ita ut sufficiens copia sang. per illa excerni nequeat, unde stillicidium sine dolore; Quod si vero sang. simul sit acris inter excernendum, erodit tunicam sensibilem & dolorem infert, unde stillicidium cum dolore; In sanguine ipso vero vitium est, quatenus nimis crassus viscidus est, qualem A. N. vel sang. melancholic. & cum in tali melancholico sang. excedat acidum, facile dolor ab illo acido vitioso inter excernendum oriri potest.

Curatio quæ hic proponitur, respicit causam latentem in ipso sang. nempe visciditatem & crassitatem ejus, unde indicantur ppantia humorem melancholicum i. e. incidentia, atenuantia; Factâ preparatione humor est educendus è corpore beneficio alicujus cathartici; pro

illâ intentione proponit A. N. vinum medicatum; Not. (1) de vinis medicatis seu laxativis, quod sæpe gravissimos excitent dolores colicos, quatenus stipites foliorum sennæ vel aliarum partes rigidiores & crassiores intrans cum chylo seu aliis humoribus poros vasorum lacteorum; vel etiam quatenus illarum rigidiores partes vibrantur in parietes intestinorum, & cum non possint interstitia seu poros transire, dolorem vehementem excitant, (2) aliud adhuc incommodum observatur circa usum vini alicujus laxativi, seu medicati, quod facile situm contrahat in superficie, & si aliquoties in ulum fuerit vocatum, tum nodulus bene immergi nequit liquori vinoso, præsertim quia pharmacopæi solent nodulos parare in tali longitudine, quod nequaquæ fieri debet, sed potius ille facculus seu nodulus sit latus quò facile immergi possit toti liquori venenoso. Cum igitur propter talem situm in superficie contractum vinum medicatum facile nauseam moveat, nec vis cathartica propter inconyentem sacculi figuram sese

Yyy 3 per

per totū vinum diffundere potest ut pro voto non operetur in corpore, E. alio quodam remedio his incommodis consulendum est, hoc etiam optimè fieri potest, si species incisæ dentur ad chartam & postmodum cochlear plenum hujus pulveris sumatur, quod vesperi imergitur vitro vini, circiter ℥iv. vel vj. (Weinglasß voll) debet ita stare in Musæo seu ad fornacem, in sequenti mane colatur per linteum & sic vinum recens jam paratum hauritur, quod non solum feliciter operatur, verum etiam quoties liberit ægrotanti, recens parari potest: ad incitat, vini medicati A. N. sequens fit.

℞. Fol. sennæ ℥vj. Rhabarb. ℥ij. Rad. jalapp. ℥ib. turbit. alb. ℥j. helleb. nig. ℥ij. Chalyb. ppti ℥ij. fol. meliss. rorismar. aa. mß. salis tart. melissæ aa. ℥ß. Cortic. citri Div. possunt addi aromata nonnulla pro intentione Medici ut cinamom. antophyll. cardamom. &c. Incisa grossè D. ad Chartam; pulveris hujus cochlear ple-

num infunditur vino h. vespertin. altero die colatur saltem & hauritur.

Chalybs seu medicamenta è Marte ppata adduntur medicamentis hysteriis & menses promoventibus, quatenus absorbent acidum illud vitiosum coagulans sang. qui Autor est obstructionis istiusmodi contumacis.

A. N. quartum laxantibus & mollientibus potissimum externis perfecimus & c. illa respiciunt vasa quatenus vitium in illis est, hoc est, quatenus sunt nimis tenuia & exigua, nam laxantia illa facilitatem in dilatando vasis conciliare possunt.

A. N. additis tubinde & uterinis specificis, nempe quæ menses promovent, ut radix rubiæ tinctor. herb. artemisiæ. pulegij. rotismariæ.

A. N. non minus ac anodynis, anodyna debent esse saltem externa non interna, qui alias retardant fluxum, possunt igitur addi pro infestibus & fomentis flor. verbasci, hyperici, branca ursina, parietaria, flor. sambuci, &c.

C A S U S XI.

De Fluxu mensium nimio.

(Historia vid. pag. 209.)

RESOLUTIO.

QUOD in genere hujus affectus causas attinet eodè hoc accusantur quales adduximus in hæmorrhagiâ narium, pulmonum, (ut hæmoptylis) seu vasorū sedaliū, omnia enim illa quæ possunt hæmorrhagiam narium, vasorum sedalium, &c. excitare, etiam mensium fluxum nimium.

Causæ in specie solent dividi in in- & externas: externæ sunt quæ raptionem va-

sorum causare possunt, ut casus ab alto, allicijus ingentis molis gestatio, percussio, ut etiam vasorum dilaceratio, fieri potest propter abortum vel partus difficultatē. Internæ causæ sunt quæ sang. nimis exagitant, unde violent⁹ ejus motus & qua data porta erumpit, vel etiam quæ sang. nimis fundunt, seu nimis fluxibilem reddunt & simul acrem, quod sæpius præstant medicamenta aloetica volatilia, intempestivè & nimia in copia assumpta.

In actis Hafniensibus (Danicis) quorum duo volumina edidit Bartholinus, legitur, quod quidam frequentius assumperit sal vol. Ol. Sylvii pro sang. attenuatone, & advertēdas obstructions, sang. enim per V. S. extractus fuerat viscidus, crassus, continuato usu hujus aliquandiu incidit non solum hæmorrhagiam narium vix curabilem, sed & cum lang. revulsione gratia per V. S. extraheret, ille fuit valde floridus & tenuis nequaquã rediens ad consistentiam cum fibræ ejus omnes essent dissolutæ; quod à sale illo factum fuisse puto insignem enim vim habet penetrandi, attenuandi, incidendi & volatilisandi. Malum ut narratur in hac historia, originem habuit ex obstructione tubulorum & impedita circulatione lymphæ per vasa lymphatica, hinc cum lang. ille floridus fuit profusus ex utero, spiritus animales sufficienti in copiâ inde elaborari non potuere, unde languor & respirandi difficultas, & quia partes activæ, quæ debebant restaurare fermentum ventriculi, sunt egressæ, ideo in appetentia fuit subsecuta, tumor pedum ob inopiam spirituum accidere potuit, nam lang. illa circulatio quæ debet fieri à pedibus versus cor laboriosior est illâ, quæ fit à capite ad cor, hæc enim deorsum, illa sursum fit, hinc si Spiritus animales sufficienter non influunt; nec calcet addunt sang. & humor, circulâ. bus, tunc segnis moventur per tubulos & vasa lymphatica sicq; tantò incassantur, restagnant & tumor oritur.

Prognosis Est affectus periculosus, & multæ inopinatâ morte subito extinguuntur si sanguis nimia in copiâ ita per m. hebra erumpit; hinc causa bene indaganda est, si enim nimia uteri hæmorrhagia o-

ritur à ruptura vasorû, percussione nempe, lapsu abortu, seu partus difficultate producta, tunc nulla exhibenda purgantia (nihil præstant:) sed potius statim confugiendû ad adstringentia præsertim externa; Sin vero vitio lang. nimius talis fluxus fiat, tunc potest quidem purgans aliquod exhiberi, si nempe paulatim fluxus fiat, sin vero cum impetu lang. erumpat, tum iterum abstinendum à purgantibus.

A. N. exhibuit pulverem hydragogam (quatenus acculat serum abundans in sang.) ut R. Gialapp. pp. ʒiʒ. &c. circa hoc purgans notandum, quod sit satis forte, sicque prostratis viribus & lang. copiosius excreto ab illo abstinendum; potest substitui, si purgare sit necesse, R. ha. barbarum, quod post se reliquit partes crassiores & terrestres adstrictiorem producentes.

Decoctum chinæ cum aliis commendat A. N. &c. & hoc egregiû in hoc casu, quatenus prospicit symptomatibus, tumori pedum, cachexiæ, quæ plerumq; comitari solet nimio fluxu laborantes, sic enim pori & tubuli in superficie corporis aperiuntur: quia decocta ignorum constant particulis rigidis, addidit A. N. decocto flores rosarum rubrarum, NB. si ægrotans possit ferre odorem, nam multæ mulierculæ statim incidunt passionem hystericam, quamprimum medicamentum exhibetur, quod ingreditur quid ex rosis.

A. N. hinc ad hepatis intemperiem &c. additis moder. adstring. &c. frustra illa adstringentia hepati commendantur, potius exhibita illa effectum sortiantur in ipso sang. quem reddunt crassiores, corrigunt primam coctionem in ventriculo è

quâ

quã ut plurimum originem trahit nimia Uteri hæmorrhagia, ideo acculat Barbetæ ventriculum & tenes: illum, quatenus cacochylia aliqua generaretur: hos, quatenus serositates è sang. non eliminarent.

A. N. Extra hypochondrio dextro Emplastr. nostr. Epaticum &c. illa externa nõ applicantur hypochondrio dextro ob eam causam quod hepar sanguifcet, & imbecille generet sang. in vasis majoribus vena nempe portæ & vena cava per adstringens istiusmodi reddatur crassior ac in motu suo impediatur.

A. N. De nocte spongia aceto rosaceo &c. moneri hic iterum debet, quod antea de rosis, si nempe ferre possit.

Aqua spermatis ranarum cum aceto potest externe applicari mulieribus cum spongiã; Conveniunt etiam hic excrementa animalium de quibus capite de hæmorrh. narium dictum, ut stercois suillum, asinum, &c. repleri potest succus stercore asinino, coqui in aceto & externe mulieribus applicari, quod egregium auxilium in hoc affætu periculoso & fati acuto. Omnia quæ in diætâ A. N. commendat, respiciunt coctionem in ventriculo, si enim tunc fiat illa concoctio, nulla oritur cacochylia, sicque nulla sang. cacochymia: unde nulla cachexia seu atomia viscerum.

CASUS XII.

De Sanguine menstruo per vomitum rejecto.

(*Historia vid. pag. 211.*)

RESOLUTIO.

Continet saltem observationem sang. menstrui per vomitum rejecti, per varias partes enim sang. fuisse rejectum testantur historię Medicæ, ut modo per vomitum, modo per asperam arteriam, nares, aures, dentem excavatum putridum &c. Varias istiusmodi observationes curiosus legere potest in Directorio Moronii, qui ex practicis variis collegit. Via per quas sang. ingreditur ventriculum satis sunt manifesta,

nempe per arterias gastricas, seu stomachales. Frustra tentamus curationem hujus mali nisi semper habeatur ratio mensium fluxus. E. in hoc casu potius debemus esse occupati circa mensium profluvii excitationem, quam circa sang. rejecti per vomitum cohibitionem: & si per ventriculum seu vomitum sang. rejicitur menstruus, non tantum adest periculum quam si per asperam arteriam & hæmoptysin rejiceretur, quia hæmoptysin facillè insequitur phthisis.

CASUS

CASUS XIII.

De Menstruum fluxu undecimo ætatis
anno erumpente.*(Historia vid. pag. 119. & 211.)*

RESOLUTIO.

diversitate temperamenti, ætatis, æris, regionis, ciborum, nunc citius, nunc tardius erumpunt; in hoc casu anno xj. inciperunt fluere, quod tamen raro fit,

Agitatur controversia, quo tempore menses erumpere soleant? verum nihil certi hinc determinari potest, quia pro

CASUS XIV.

De Menstruum usque ad septuagesimum
sextum ætatis annum ordinatè
fluentibus,*(Historia vid. pag. 212.)*

RESOLUTIO.

& hic nil certi determinari potest, quia in nonnullis vetulis optimè constitutis uterus diu manet fecundus, ut sang. singulis mensibus reddat.

Agitatur similiter controversia, quo tempore fluxus iterum casset? Sed

CASUS XV.

De Fluore muliebri.

(Historia vid. pag. 212.)

RESOLUTIO.

ro: & tale profluvium est vel benignum vel malignum; Benignum, si saltem ex copiâ & abundantia liquoris seminalis simul conjunctâ habet virulentiam quandam vel qualitatem valde acrem, ita ut transeundo in nonnullis excitet exulcerationem, ex quâ exulceratione postmodum faciliè mediante coitu virulentia communicatur sexui vitili.

Recentiores Medici rectè distinguunt inter profluvium uterinum & fluxum muliebrem; per profluvium uterinum intelligunt Gonorrhœam muliebrem, dum vel ob quantitatem vel vitiosam qualitatem è vesiculis seminalibus liquor seminalis continuo extillat ex ure-

Zzz

Per

Per fluxorem muliebrem autem distin-
ctum quid intelligunt Recentiores, nam
in illo non tantum liquor seminalis, sed &
omnis generis humores per uterum tan-
quam cloacam è corpore effluunt, & cau-
sa hujus fluxoris non querenda est in ute-
ro, sed tota M. S. præprimis ventriculo;
in hoc fluxore muliebri omnis generis hu-
mores cribrantur & filtrantur quasi per
substantiam uteri & ejus collum, hocque
fit facilius quò spongiosioris substantiæ
ipse est uterus cum aliis annexis partibus
spongiosis, unde recipere possunt è toto
sanguine. Quod etiam hoc malum ortum
trahat ex toto sang. patet ex symptomatib⁹
præsentibus, adest enim languor totius, fa-
cies pallida, tumor pedum &c. ex his phæ-
nomenis patet, fontem hujus mali non esse
uterum sed vitiosam coctionem in ventri-
culo, & vitiosam intemperiem totius M.
S. Quæ ut clariora fiant Phænomena ex-
plicanda. (1) Facies pallet & circa ocu-
los palpebrasque &c. musculi faciei vi-
dentur habere poros magis apertos, & sic
citius egrediuntur ex arteriis & venis varii
humores in illos poros, ubi pro diversitate
constitutionis humorum diversi etiam
constituuntur colores. Si igitur crudio-
res effunduntur ex sang. pituitoso in po-
ros musculorum faciei, non potest non fa-
cies subsequi pallor.

(2) Tumor circa oculos palpebrasque
debetur impeditæ circulationi humorum
circulantium, nam si ulterius progredi
non possunt in meatibus minutissimis in
partibus membranarum faciliè ibi colle-
cti tumorem producant.

(3) Illuvies alba & ternuis per mulie-
bria excernitur ex pituita & sero: A. N.
accusat vitium hepatis & ventriculi; ma-

lum utique oritur ex ventriculo quatenus
ibidem ob acidum vitiosum coctio non
rite perficitur, unde languent reliquæ ac-
tiones, languet etiam fermentatio in to-
to sang. & crudus sang. fit. Sanguis talis
crudus assimilari nequit, sed potius exsil-
lat & penetrat substantiam uteri, idque eo
facilius fieri potest, si consideramus ute-
rum constare ex partibus membranosis &
glandulosis, annotante El. Sylvio, glan-
dulæ illæ innumeræ faciliè suscipiunt illu-
viem illam albam, tenuem, unde ad fatie-
tatem inebriatæ eructant per intervalla
humorem talem crudum.

Augetur fluor ille propter mutatam
temperiem ipsius uteri, quæ uteri intem-
peries consistit in nulla alia causa quàm
in flacciditate, laxitate seu rigiditate fibra-
rum ad uteri constitutionem concurrenti-
um, & tunc nutrimentum uteri non assi-
milatur sed ejicitur ex utero ut in calculo
vesicæ, si nempe vesica propter dolorem
à calculo contrahit intemperiem ut nu-
trimentum non assimilari possit, unde in
calculosis cum urina rejicitur humor vi-
cidus glutinosus, qui nil aliud est quam
proximum vesicæ nutrimentum; simili
modo fluxoris muliebris materia augetur
ab ipsius uteri nutrimento propter ejus
intemperiem contractam à vitiosis hu-
moribus è allabentibus.

(4) Copiosius excernitur A. N. quia
à toto corpore affluit; Si enim ex solis
glandulis prostaticæ dictis (ut in proflavio
uterino fit, de quo ante dictum:) tunc
in tanta copia non excernitur, sed quia à
M. S. ortum habet, ideo etiam copiosius
excernitur & filtratur quasi per muliebria.

(5) Sine dolore sæpius conjunctus est
vehementissimus dolor, ubi nempe acre-

do humorum: ubi vero prædominantur humores pituitosi molliores, doloris est expertus.

Adest languor totius. A. N. dicit propter vitium nutritionis; sed potius propter penuriam spirituum animalium, quia ex tali sang. crudo pituitoso sufficienter generari non possunt.

[7] Adest nausea & ventriculi imbecillitas. A. N. quatenus ejicere conatur quæ sibi sunt molesta &c. ratio hæc valde lubrica est, quia nausea non consistit in orificii superioris apertione, sed potius in nausea orificium superius valde constringitur, & quamvis in ventriculo aliqua fluctuet materia, tamen propter orificium superius adstrictum non potest excerni, si enim abhorremus ab aliqua re, fibræ potius contrahuntur quam extenduntur.

[8] Pedum tumor. A. N. ab humorum &c. Potius ab obstructione tubulorum & vasorum lymphaticorum, quæ obstructio impedit quo minus humores circulantes à spiritibus animalibus possint versus superiora propelli, & quia sang. debet ascendere per lineam perpendicularem, quod fieri nequit sine recenti irradiatione spir. an.

Signa diagnostica ægra indicabat.

Prognosis. Malum curatu est difficile, cum diurnitate temporis saltem corrigi potest intemperies totius sang. E. intemperies illa sang. cruda corrigenda: [2] hu-

mores vitiosi quæcumque in parte sint, sive in ventriculo seu partibus genitalibus, evacuandi; & 3. coctiones viscerum promovendæ. Convenit itaque phlegmogogum aliquod, cui hydragoga addi possunt, quæ præparans aliquod præcedere potest; ante omnia autem videndum, num acidum vitiosum vel in sang. vel ventriculo commodè corrigi possit per alkalina blandiora aromatica & coctionem juvantia? Si enim acidum vitiosum corrigatur, facile etiam profligari potest malum; nam in proposito casu frustra exhibitæ sunt plura generosa remedia, donec tandem malum profligatum fuit pulvere aliquo specifico ex testaceis ponderosis & acidum corrigentibus, constante.

Curavi aliquando [inquit D. D. W.] Comitissam hoc affectu laborantem his pilulis. ꝛ. fœcul. bryon. castorei, asæ fœtidæ aa. ꝛß. sal succini, corall. Jovis aa. gr. xv. cum gummi galban. soluti in aqua vitæ mulierum: f. pilulæ min. quæ deaurentur, vel foliis D obducantur ad vitandum fœtorem. Dentur singulis hor. vespertinis ante cubitum, & horis matutinis cum sequenti vehiculo.

ꝛ. Aq. lignor. [descriptionem habes cap. de catarthis] ꝛij. splenic. Schröd. ꝛiß. balsam. emb. yon. ꝛß. m.

Inter purgantia præterenda aloëtica, quæ humores viscidos glutinosos educunt & acidum valde corrigunt.

CASUS XVI,

De Chlorosi.

(Historia vid. pag. 214.)

RESOLUTIO.

NOt. Chlorosis proposita, nihil aliud est quam cachexia virorum, quæ ortum suum trahit ex mensium suppressione, hinc sang. restagnans accescit unde fermenta viscerum depravantur, & acidum vitiosum in ventriculo colligitur, quod A. & parens est omnium malorum. Dicitur cachexia virorum, ad distinctionem à Chlorosi quæ vocatur febris virginea, febris alba seu amatoria, quo in affectu menses ritè aliquamdiu fluunt & ordinariè, qui affectus etiam nequaqu. ortum trahit primariè ex sang. sed potius ex turgescencia liquoris seminalis, à quo sang. valde depravatur, coctiones viscerum destruuntur. Unde multa symptomata oriuntur, in hoc affectu, videmus enim accedentibus annis pubertatis insignem mutationem oriri in tota M. S. mutatio fit in voce, erumpunt pili, turgescunt mamme, menses ritè profluunt, quæ omnia indicium præbent novæ cujusdam exortæ fermentationis in tota M. S. quatenus liquor seminalis, jam ad maturitatem productus, sang. communicatur & novum fermentationis modum in sang. incipit, si nempe ovarium muliebre ad satietatem repletum sit liquore seminali, ex illa fermentatione vitiosa sang. va-

riè depravari potest, coctio in ventriculo impeditur, quatenus ipsum menstruum stomachale vitatur ex tali sang. vitato. Et quoad Diagnosin notandum, inquirendum bene esse num fluant menses? si enim hoc, & consentiat ætas, indicium certè est malum seu febrem amatoriam ortum trahere ex turgescencia liquoris seminalis: & in tali casu minimè menses promoventia exhibenda, E. febris virgineæ seu amatoriæ nulla est alia causa, quæ turgescencia liquoris seminalis ipsam M. S. variè vitantis, unde varia mala, ut rugitus, murmura abdominis, dolores colici, facies pallet: hinc proverbium; Pallet E. amat.

In curatione etiam maxima diversitas deprehenditur; aut enim suadendum conjugium aut congressus. Num autem à Medico conscientioso hoc suaderi possit, disquiritur apud Zacchiam in quæstionibus Medico-legalibus; vel suadenda & exhibenda sunt nonnulla semen extinguentia, qualia sunt Camphorata, laccharum Saturni; Therebinthinata & alia.

Quod si vero Chlorosis oriatur ex mensium suppressione, tunc ante omnia attendendum à Medico, quomodo possit naturæ reddi mensium effluxus, cujus tota curatio petenda ex capite de mensium suppressione, de quâ in præcedentibus.

CASUS

CASUS XVII.

De Suffocatione uteri ab odore
rosarum.*(Historia vid. pag. 216.)*

RESOLUTIO.

Hic affectus nomen sortitur ab urgentiori symptomate; quia metus suffocationis seu strangulationis apprehenditur. E. vocatur uteri suffocatio, vel passio hysterica, quia putant uterum potissimum pati.

A. Recentioribus vocatur passio hypochondriaca, cum eadem symptomata occurrere soleant, quæ in hypochondriacâ affectione; ab Helmont, vocatur asthma uterinum, quatenus ille statuit regimen quoddam, quod uterus in omnes partes totius corporis habet, quod tamen falsum esse putamus,

Creditum hæctenus fuit à Medicis, causam proximam & immediatam hujus affectus nullam aliam esse causam, quam ascensum uteri è suâ sede ad partes superiores infimi ventris, ita ut sæpe manibus in abdomine possit contrectari, dum globus modo in hoc, modo in altero latere, in hac vel illa parte apprehenditur. Uterum è receptaculo ad superiora motum comprimere diaphragma, unde respirandi difficultatem derivant, & cum uterus repletur variis humoribus, dicunt multos vapores ascendere ad gulam & strangulationem inducere, vel potius metum strangulationis, sicque omnia symptoma-

ta in hoc affectu veteres explicant per talem uteri, & inde ad has vel illas partes exhalantibus vaporibus.

Verum hæc omnia ex præjudicio potius creduntur, nam rationi contradicunt & præprimis Anatomicis, uterum posse sedem suam relinquere, & exspatiari in inferiori corpore hinc inde, fit miter enim adhæret intestino recto, ligamentis, (quæ teretia Anatomicis dicuntur:) alligatur ossi pubis, ut inde via trahi sit plane nefcius. Tandem observamus similia etiam symptomata in vitis, in quibus tamen uterus non reperitur. E. mali hujus causa non est uteri ascensus vel fluctuatio in abdomine; & risu dignum est, quod sæpè vulgares homines in vitis hæc symptomata observantes accusare soleant uterum, (*es komme von der Beermutter!*) quasi (*Gebärmutter.*) Corruit igitur opinio hæc veterum. Sylvius & qui ipsum sequuntur statuunt causam hujus mali esse eandem cum causa affectionis hypochondriacæ, unde Sylvius non agit in specie de suffocatione hysterica, sed sub nomine affect. hypochondr. causam enim dicit esse vitiosam effervescentiam succi pancreatici cum bile, quatenus succus pancreat. fit plus justo acidior, ex quâ deducit & explicat Sylvius omnia Phænomena occurrence.

Willisius dicit affectum hunc referendum

Zzz 5

dum

dum esse inter morbos spasmodicos ab inordinato motu spirituum animalium & inordinatis motibus fibrarum nervearum.

Nos mediâ & regiâ incedimus viâ, dicentes, suffocationem uteri provenire ab acido vitioso & motu spasmodico fibrillarum nervearum; sic enim omnia phænomena clarè explicari possunt.

Antequam etiâ videamus causas à quibus soleat produci acidum vitiosum & irritatio spasmodica fibrarum; prius Phænomena in hoc morbo occurrentia brevibus explicanda; (1) percipiunt mulieres talis suffoc. uteri obnoxia infimo ventre dolorem quandam lancinantem, audiuntur rugitus, murmura, hypochondria attolluntur & intumescunt, globulus quidam hinc inde fluctuat in abdomine, adsunt maxime anxietates, vomitus, præcordiorum dolor, respiratio difficilis, palpitatio cordis, metus strangulationis, vertigo, tinnitus, extremorum frigus, omnium sensuum ablatio, nonnunquam vox saltem perit (atomia adest.) Omnia tamen observant quæ ab adstantibus aguntur, sæpius motus convulsivi partium externarum coincidunt, jacent sæpe sine motu & sensu per aliquot dies, ita ut restantibus historiis, nondum extinctæ Impositæ fuerint cistæ feræli, Certissimum jam est uterum hic non pati, (& si patitur non magis patitur quam ventriculus in vitiosa coctione, nam in vitiosa ventriculi fermentatione culpa non redundat in ventriculum sed succum, id est fermentum:) potius videmus quod in hoc affectu acidum vitiosum peccet & genus nervosam potissimum patiatur, & pervitiosum acidum atque spasmodicam irrita-

tionem omnia recensita phænomena explicari possunt.

Sed obijciunt vulgò & dicunt, uterum pati in hoc affectu, nec id contradicere rationi & experientia; si enim uterus potest è suo loco descendere, quidni possit ascendere? Atqui dispositio seu ligatura uteri admittit ut possit descendere, (ut clarum est in prolapsu uteri:) E. etiâ facile admittit ut ascendat & illa symptomata producat.

R. In uteri procidentia seu prolapsu neqq. uterus mutat situm suum, sed est tantum relaxatio interioris tunicae colli uteri; hinc dicit Barbette in suâ praxi, quod turò possit abscindi, quod fieri non possit si prolapsum illud ipse uterus esset. Et Jacobus von Wethen / in sua Chirurgiâ refert casum de persona quâdam patienti uteri prolapsam, quæ accedente maxima inflammatione & tumore ingenti mali pertæsa, petiit excisionem Medici & Chirurgici tentarunt & amputarunt ingentem molem partis carnosæ, putantes esse ipsum uterum, sed eventus contrarium docuit, fuit enim non uterus, sed tunica interior colli ejus relaxata ab affluentibus humoribus in tantam molem accreta; itaque satisfactum instantiæ.

Videndum nunc quomodo manente utero in sua cavitate symptomata produci possint.

Percipiunt dolorem lancinantem in inferiori corpore, quatenus humores vitiosi acidi p. n. fermentantes lancinant fibras nerveas, hinc cum uterus nervos habet communes cum mesenterio, statim in consensum trahitur mesenterium, & simili modo convellitur & contrahitur, hinc mentitur globulum quandam &

ipsum

ipsum uterum: cumque illa irritatio & contractio sit quasi periodica, facile etiam nunc in hac nunc in illa parte globus observatur; in consensum etiam trahitur ventriculus unde vomitus; flatibus, qui fluctuant in abdomine seu cavitate intestinorum, accedente vellicatione partium, itus liber aliquo modo denegatur, unde quasi coacti in sese rugitus & murmura excitant, irruentes in hypochondria vel distendentes ipsa intestina, hypochondria inflant, unde intumescunt; in consensum etiam facile trahitur ipsum diaphragma, quod quasi totum nervum & præcipuum respirationis organum est. Spiritus animales inordinate moventur, in spasmodicas explosiones cientur ab acido vitioso, à corpusculis heterogeneis, unde sensuum ablatio, vertigo, cordis palpitatio, animi deliquium & alia facultatis animalis symptomata oriuntur, &c.

Nota. Non tamen opus ut acidum illud vitiosum semper inquiramus in ipso succo pancreatico, quia ipsi M. S. inesse potest, quod sang. coagulat, sicque restagnante in cordis thalamis oritur animi deliquium; & hæc est ratio quod cesset malum, si nempe σ ia volatilia & penetrativa exhibentur, quæ sang. motum restituunt & fluxilem reddunt, ut in curatione dicitur. Videmus quod omnia phenomena dependant à vitioso acido, quod inest M. S. & spasmodica irritatione fibrarum nervearum.

A. N. nobis proponit suffocationem uterinam ab odore rosarum: nocent huic suffocationi obnoxii suaveolentia non omnibus quidem, pluribus tamen si naribus offeruntur, contrarium vero

effectum præstant si mulieribus offeruntur, tanta tamen deprehenditur diversitas Temperamentorum, ut nihil certi determinari possit; multæ enim possunt ferre suaveolentia in cœlibatu, sed maritate statim ab ipsis fiunt hysterica: aliæ ab iis, sunt immunes nisi tempore gravidationis. aliæ curantur suaveolentibus, in ipsa tamen passione nocent: aliæ à fœtidis fiunt hysterica & appoplectica, aliæ ab illis curantur, &c. Diversitas hæc querenda est in diversa textura spirituum animalium; illi debent concipi tanquam corpus aliquod continuum, extensum per totum corpus, prout enim nunc externum illud dispositum est, facilius vel difficilius à suaveolentibus vel graveolentibus lædi potest; idem hic ferè deprehendimus quod in aliis aversionibus, dum multi non possunt ferre præsentiam felis, quia corpuscula illa excitant alterationes in sang. vel spiritibus animalibus; sic etiam hæc effluvia lædere possunt spiritus ut vel dissoluant vel dissipentur, unde illa mala oriuntur.

In curatione suffocationis hystericae ante omnia videndum, ut sang. coagulatus iterum volatilifetur, & spiritibus animalibus conveniens motus reddatur, hoc fit per salia volatilia, per spirituosa & graveolentia naribus oblata & intus exhibita, unde varia graveolentia naribus oblata & intus exhibita, unde varia graveolentia naribus offeruntur, ut pennæ accensæ prædicuntur, vel in defectu harum, gallinarum vel columbarum. Alii solent Sulph. accendere & naribus offerre, quod tamè feliciter sæpe nõ procedit dum à nimio illo fœtore spiritus animales vel planè extinguuntur, vel in motus spasmodicos cientur, unde sæpe epilepsia excipit

pit suffocationem hystericam. Calli pedum equorum commendantur, prunis injecti & naribus oblatis, in defectu horum solent mulierculæ acciudere lintea, rudimenta calceamentorum prunis injicere, vel alia graveolentia. Omnibus præferenda inter externa Urinosa propter vim penetrativam & quæ sang. coagulatum dissolvere & fluxilem reddere valent, ut ex sale armoniaco, ~ Urinæ, ~ fuliginis ~ & *ci falsos; castoreum quoque felici cum successu naribus odorandum offertur. Excitatur etiam ægra pilorum inguinalium vellicatione. Fricciones debent fieri in plantis pedum, vellis manuum, panis asperis & calidis. Spina dorsii potest inungi Tinctura castorei, aqua hystericæ cum castoreo vel alia aqua Epileptica; ligaturas rejicimus. Vellicationes, punctiones, clamores quæ in paroxysmo Epileptico conveniunt, hic etiam locum habent. Legimus apud Hæceterum in Hercule Medico quod Chirurgus quidam vocatus ad Nobil. matronam correptam suffocatione uteri tentaverit pilorum inguinalium vellicationem, (dictum enim fuit, quod in hoc casu sæpe externorum sensuum abolitio sit solo excepto tactu vel auditu, ut sæpe audiunt & percipiunt vellicationes, eloqui tamen nesciant;) quæ Matrona postmodum cessante paroxysmo recordata fuit hujus audaciæ & propterea illum accusavit apud Maritum, qui propterea appellavit ad ordinem Medicorum, qui tamen honorificè Chirurgum excusabant.

Alterum A. N. Convenit constructio abdominis circa umbilicum, quæ fit vel per fascias vel per cingulum è corio humano (quod optimum.) Alii umbilico

solent apponere fila cocta adhuc calida (gesotten Garn) optimo cum successu, eò citius enim redire potest respiratio & reddi liberior, si intumescencia abdominis & hypochondrior. per ligaturas institutas impediatur.

A. N. Tertium per glandes acriores: tales parantur ex hierâ picrâ, colocynthide scam. & sale gemmâ.

A. N. Suaveolentia ex zibetho & nucem moschat. mulieribus, &c. cum gossypio suaveolentia applicantur inferioribus ex o. nuc. mosch. balsamo appolectico cum moscha & ambra.

Internè exhibentur aqua hystericæ cum castoreo, aqua hirundinum cum castoreo; aqua epilept. Langii, balsam. embryon. quibus adduntur spirituosæ & volatilia ut sal volatil. succini, C. C. ~ & *ci falsus.

A. N. Quartum obtin. pulvisculo specifico ex fœcul. bryon. &c. addi possent salia volatilia ut R. fœcul. bryon. gr. xv. margarit. præ par. ʒʒ. castor. gr. viij. sal. volat. succin. gr. v. sal. jovis, (quod celebre in hoc affectu:) gr. ij. m. f. pulvis, potest dividi in 2 partes æquales.

Sæpius Medici coguntur experiri num vita adhuc superestes sit, quod fieri potest, si speculum offertur naribus & ori, quod si macula tingatur vita colligitur; vel pluma offertur & ex ejus motu vitæ præsentia colligitur, vel vitrum aqua plenum thoraci imponitur, & ex ejus fluctuatione colligitur num adhuc motus insit corpori.

Sternutatoria etiam insistant naribus, si sequatur sternutatio bonum, sin minus pessimum signum. Umbilico varia imponuntur in forma linimenti ex o. nuc. moschat.

moschat. castor. succini, $\circ\circ$ carminativo stillatio Mynsichti (quod optimum est.) Inferiori ventri applicatur Emplastrum maticale, (quod prostat in officinis:) ut \mathcal{R} . Cerati seu Emplastri maticalis $\mathcal{Z}\mathcal{ss}$. vel $\mathcal{Z}\mathcal{vj}$. malaxetur $\circ\circ$ aliquo discutiente ut anisi, carvi &c. in medio ponatur Zibethum, obducatur sindone rubro & imponatur inferiori ventri. Clysteres etiam valde conveniunt in hoc affectu ex discutientibus & resolventibus, tale potest esse: \mathcal{R} . Rad. levistici, imperator. polypod. aa. $\mathcal{Z}\mathcal{ij}$. herb. matricar. mel. s. salvia, origan. aa. m. s. flor. anthos, chamomill. aa. p. j. incisa coquantur in s. q. aquæ fontanæ, colentur. \mathcal{R} . $\mathcal{Z}\mathcal{x}$. vel 8. (quia non facile continentur propter inflammationem E. in minori copiâ.) adde aquæ vitæ mulierum vel vini malva-

tici $\mathcal{Z}\mathcal{ss}$. vel aquæ carminativæ, addi jam possunt salia volatilia, sal volat. succini $\mathcal{D}\mathcal{ss}$. $\circ\circ$ stillat. cumin. $\mathcal{D}\mathcal{j}$. electuar. de baccis lauri $\mathcal{Z}\mathcal{ss}$. vitellum ovi, m. f. Enema quod egregium est.

Egregium etiam medicamentum est contra passionem hysterica Tinctura chameactes vel Ebuli à Mynsichto descripta, datur autem in ipso paroxysmo cochlear i. vel l.

Excitata jam ægrâ, tota curatio dirigenda ad acidi vitiosi correctionem. E. conveniunt præparantia seu acidum corrigentia, ut sunt omnia alkalina, Elixir uterinum, Elixir febrile Mynsichti, quod amaritudine sua corrigit acidum, Tinctura corall. succini, post præparationem purgans aliquod exhibendum, ad educendos humores vitiosos.

CASUS XIX. & XX.

De Sterilitate.

(Historia vid. pag. 217. & 218.)

RESOLUTIO.

Nulla fit conceptio in utero vel vitio mariti vel vitio uxoris. Si mariti vitio nulla fiat conceptio, facile cognosci potest propter causarum paucitatem, vel enim causa querenda in semine nimis spirituosus & activo, vel in excoctione seu ejaculatione. Difficilius verò causæ cognoscuntur in sexu fœminino, si culpa pene fœminam sit, vel enim vitium erit in vaginâ uteri, vel in ipso utero vel in oviductibus seu tubis, vel in ipsis ovibus. In ipsis ovibus quatenus ita sunt disposita, ut

nullam recipiant fœcunditatem, vel debito tempore non excluduntur seu protruduntur in uterum. In oviductibus seu tubulis quatenus viæ illæ sunt nimis angustæ vel planæ obstructæ & constipatæ ut non admittant auram illam seminalem. In ipso utero, quatenus tonus ejus laxus, hoc est, nimis est laxus, ejus parietes nimis lubrici, quod vitium solent vocare humoristæ intemperiem uteri frigidam vel humidam, propter quod vitium semen vix admissum statim iterum excernitur.

Sæpius tamen in utroque, & mare &

Aa aa

fœ-

fœmina vitium est, si non absolute saltem respectivè, ita ut mas nullam prolem cum hâc fœminâ generet, & tamen cum aliâ: ex quo patet requiri proportionem quandam respectu temperamenti & constitutionis inter marem & fœminam. In quo autem consistat illa proportio inter marem & fœminam, à nemine hæctenus explicatum fuit.

In casu priori culpa rejicitur in semen fœminæ minus spirituosum, requiritur enim turgescencia vesicularum seminalium vel spiritus ascentia ovarum, & nisi adfit talis, ova nunquam fœcundantur. NB. In sterilitate fœminarum curandâ universalia medicamenta semper exhibenda sunt extra tempus mensium, specifica verò sterilitatem corrigentia vel paulò antè mensium profluxum immediatè post menses propianda.

Et in tali casu pro sterilitate curanda conveniunt optimè aromatica calida, & spirituosâ, omnibus præfertur rosmarinus ejus essentia vel spiritus commendatur, vinum anthosatum convenit: addi possunt Salvia, pulegium, matricaria, origanum, galeg. cassia lignea, antophylli, cinamomum. Essentia lignorum cum rosmarini præparata, essentia ligni falsasfras, omnibus tamen præferri solet Succolada Indica, quæ vel per se exhiben-

tur vel admoventur alia aromatica, vel cum lacte coquitur & bacillo agitur, quod egregium est remedium contra sterilitatem. Quid si tamen vitium hæreat in ipso utero, medicamenta hæc vix satisfaciunt, sed tum infusus & balnea conveniunt cum artificialia, tum naturalia.

A. N. artificialia dicit, quæ fiunt ex formicis, id est ex acervis formicarum balnea parantur, addi possunt alia mineralia, exsiccantia ut & herbæ nervinæ, statim à balneo excipiatur fumus gummi animæ, tacamahac. benzois, luccin. vel mastich. &c. quibus remediis se plures curasse steriles scripsit Platerus in Observationibus suis.

Palmas hic eripiunt thermæ seu balnea naturalia, propter exactiorem mixturem particularum metallicarum, præsertim si simul bibantur, quia sic simul corrigunt intemperiem totius M. S.

In viris præmissis jam universalibus, conveniunt Venetæ stimulantia, ut Essentia Saryionis cum vino malvatico, Succolada Indica est instar omnium si cum vino malvatico exhibeatur. Sic meminiquit D. D. W. me Doctori alicui Theologiæ aliquando præscripsisse Succoladam singulis horis matur. & vespertinis cum vino malvatico assumendam, cujus uxor plures per annos sterilis enixa est tandem filium.

CASUS XXI.

De Mola.

(Historia vid pag. 220)

RESOLUTIO.

Signa saltem bene sunt observanda, ut Medicus molam seu falsum conce-

ptum possit distinguere à verò & genuino conceptu: hoc facile cognoscitur,

(1)

(1) ex motu, si enim verus conceptus ad-
est tunc mente 4. vel 5. motus fœtus per-
cipitur. In mola verò nullus seu saltem
tremulus quidam est motus: (2) ex tumo-
re abdominis, in verò conceptu circa um-
bilicum major eminentia, majorque de-
pressio circa hypochondria quæ magis
plana sunt; in mola verò totum abdomen
intumescit: (3) ex mensibus, qui in mola
nonnunquam erumpunt & per interval-
la: suntque vel decolorati vel etiam fœ-
tidi: (4) ex tempore, qui transacto jam
mense 9. & 10. si nullus fiat partus & tu-

mor abdominis manet sine hydropis (u-
spicione, indicium est adesse molam.
Tandem (5) ex pondere, quia nullum tale
pondus percipit gravida ex fœtu, ex mola
verò pondus semper sentit in abdomine,
præsertim si de uno latere in aliud corpus
reclinet, signa hæc quidem satis sunt fida
si mola adsit in utero sine fœtu; si verò
mola adsit in utero cum fœtu, tunc signa
valde sunt incerta, & expectandum erit
tempus partus, Medicus enim tunc nihil
certi concludere potest.

CASUS XXII.

De Gemellis.

(Historia vid. pag. 220.)

Est observatio magis curiosa.

CASUS XXIII.

De lacte toto gestationis tempore è mammis effluente.

[Historia vid. pag. 220.]

RESOLUTIO.

SIntempore gravidationis menses fluant
non lac ex uberibus, semper est indi-
cium debilitatis fœtus in utero, quia nu-
trimenti subducitur fœtui in utero, hinc
lactantes & nutrices non facile concipi-

unt, quamvis coëant, videtur enim mate-
riam deficere ex qua albumen illud in ovis
generari debet. Docet tamen hæc obser-
vatio quod lac effluerit è mammis citra
fœtus debilitatem, id quod facile colligi
potuit ex motu in utero, & bonâ disposi-
tione & constitutione ipsius matris.

CASUS XXIV.

De Vagitu uterino.

[Historia vid. pag. 222.]

RESOLUTIO.

EX hoc solent Veteres impugnare
Recentiorum opinionem de fœtu in

utero, quod non respiret, quam etiam
defendit Cartesius; ad exemplum propo-

A a a a 2

situæ

fitum facile est respondere, fuisse nempe
extraordinarium & portentum quod-

dam, id quod eventus docuit, E, ordine
naturæ non factum.

CASUS XXV. De Partu difficili.

[Historia vid. pag. 223.]

RESOLUTIO.

PROponitur hic causa partus difficul-
tatis in ipso infante, magnitudo nem-
pe capitis quæ obstitit quo minus fœtus
per vias angustas egredi commodè po-
tuit. Not. est, quod causæ partus diffi-
cilis quærendæ sint vel in matre vel in fœ-
tu, vel in viis quas debet transire fœtus.
In matre quatenus illa nimis est debilis vel
ex morbo aliquo prægresso, vel ex dolo-
ribus in partu; vel quod bene notandum,
propter sudores largius sæpe profluentes
in conatu patiendi.

Vel etiam illa debilitas fieri potest pro-
pter timorem, terrorem & verecundiam;
in ipso fœtu causa difficilis partus; si sit
nimis debilis, vel propter morbos ante-
actos matris, propter terrorem aliquem
conceptum à matre. hinc sæpe in ipso ute-
ro infantes fiunt epileptici; vel propter
defectum nutrimenti, vel etiam propter
nimios labores dum exitum tentat fœtus,
egredi tamen nescit, tandem si situs sit vi-
tiosus; Quoad vias si sint nimis angustæ
præsertim orificium uteri interius, vel
mala aliqua adsit conformatio ossis, pu-
bis & coccygis, aqua citius effluxit è mu-
lieribus, unde siccitas & major viarum
angustia, si enim citius rumpuntur secun-
dinæ ut aqua effluat tum postmodum de-
ficit lubricatio viarum; refertur huc de-

bet crassities membranarum fœtum in-
volventium quas rumpere nescit. Im-
peditur etiam fœtus ab egressu si liga-
mentum umbilicale seu vasa umbilicalia
crebrius circumgyrantur collo, *wann
die Nabelschnur umb den Hals ist.*

Medicus igitur vocatus ad fœminam
partus difficultate laborantem, ante om-
nia debet certus esse instare tempus par-
tus & suppurationem factam esse legiti-
mam: debet considerare statum partu-
rientis, si enim ex pulsu deprehendit ma-
ximam debilitatem, observat anxietatem,
tremores artuum, vomitus, animi deli-
quium, tunc succurrere debet umbilico
ex vino malvatico cum pane tosto; vel
parum aquæ Anhaltinæ regioni umbili-
cali inungi potest, nunquam vero ad spe-
cifica partum promoventia Medicus de-
venire debet, nisi jam omnia sint prædis-
posita ad partum (quæ ex relatione ob-
stetricis Medicus colligere potest,) aliàs
vis inferitur naturæ, poterit autem hæc
nosse si jam aqua effluerit & caput vel
vertex capitis digito ab obstetrice explo-
ratur, si dolores sursum vergentes fiunt
valde vehementes & diuturni, tum enim
statim remediis convenientibus succur-
rere debet.

Pro viarum angustarum dilatatione
obstetrix manus ungat pinguibus, ut pi-
guedine gallinæ, exungia anserinâ, oli-

olivarum, si nil aliud sit ad manus, ol. amygdalarum &c. vid. A. N.

Totum abdomen inungi debet, quò eò facilius dilatari possint muscoli & aliæ partes abdominis.

A. N. contra *Dysgoniæ* exhibuit potiunculam vel centies expertam, ut ex aq. melissæ, arthemisiæ; &c.

Sed nota 1. quod sit valde ingrati saporis & facile vomitu rejiciatur; 2. medicamenta in partu difficili sunt propinanda in parva dosi præprimis delicatulis, hæc potiuncula autem quoad dosin est satis magna sunt enim 4. uncia aquæ & aliquot drachmæ pulv. Ego, inquit D. D. W. vel centies felicissimo cum successu in

partus difficultate seqq. exhibui, quibus & hoc in loco plures liberavi, sæpius per aliquot dies in labore detentas.

℞. ol. lilior. albor. ℥iij. ol. stillitic. Sabinæ ℥j. zibethi ℥ss. M. quo linimento externè muliebria inungi possunt.

℞. Arcani epileptici gr. viij. glacie Mariæ ℥ss. M. f. pulv. pro 1. dosi.

℞. Aquæ hysterice cum castoreo ℥j. aquæ epilepticæ Langii ℥ss. melissæ cum vino ℥ss. spir. sal armoniac. aq. fontana ppti ℥j. Syrupi liberant. incompl. ℥ij. M. pro 2. dosibus, in prima exhibeatur pulv. præscriptus; altera dosi elapsa semihorulâ propinetur.

CASUS XXVI.

De Foetu in utero mortuo & ultra trimestre in eodem detento.

(Historia vid. pag. 223.)

RESOLUTIO.

Quicquid s. n. generatum in corpore p. n. detinetur in eo, multum facessit negotii & Medico & subjecto ægrotanti.

Fœtus non raro extinguitur vel in ipso partu, vel matre non advertente, unde sæpe fœtus mortuus per longum tempus gestatur in utero, similis casus in proposita est historia, ubi fœtus mortuus per trimestre fuit detentus.

Sive fœtus extinguitur in ipso partu, sive matre non advertente in utero moriatur, Medic. probè examinare debet signa fœtum in utero mortuum indicantia, maxima enim est diversitas in curatione seu expulsionem fœtus viventis & mortui, & illa mendic. quæ fœtum mortuum ex

pellunt non tutò exhibentur in fœtus viventis expulsionem. Ne igitur Medicus incurrat crimen, valde exercitatus esse debet in doctrina de signis vivum fœtum vel mortuum indicantibus.

Signa nonnulla fœtum mortuum indicantia proponuntur in ipsa historia, certiore Medicum reddere potest casus ab alto, qui casus valde funesti sunt ipsi prægnanti & fœtui; Signum manifestissimum à motu desumitur, ut etiam A. N. innuit; si enim mater aliquamdiu sensit motum & postmodum cessat nec fœtum roborantia redduntur, concluditur fœtum esse extinctum.

In signis etiam mutatio statim in matre occurrit, si modo Medicus accuratè ad

A a a a

o m a i a

omnia attendat, eo ipso enim momento, quo foetus exinguitur, horror percipitur à matre totum pervadens corpus, statim enim fit mutatio partium spirituosarum, & qui vapores antea animâ non advertente vel non judicante in corpore existebant, nunc extincto foetu quasi reflectuntur & alium nanciscuntur motum, unde anima aliam sensationem vel perceptionem nanciscitur, omnes enim cavitates seu meatus insensibiles etiam in corpore semper repleti vaporibus seu corpusculis spirituosis, quæ quamvis in continuo sint motu, nullam tamen perceptionem producant in mente, quia anima saltem judicat de insuetis, si vero animalis œconomia pervertatur seu perturbetur, vapores spirituosos mutantur, rigor vel horror corporis excitatur: simile quid contingit prægnantibus ut horrore afficiantur, si foetus moritur.

Labia quæ antea erant purpurea jam pallefcunt, tota enim M. S. inquinatur ab atomis putridis exhalantibus è foetu mortuo;posito enim calore non adeo vehementi, & humido, facile ponitur putredo, hinc foetus innatans humoribus corrumpitur in utero, & abit in putrilaginem quam alluens sang haurit, & ad omnes corporis partes deducit.

Graviora adhuc superveniunt symptomata, tum liquoris vitalis tum animalis, ut Syncope, animi deliquium, palpitatio cordis, præcordiorum anxietas, & tandem convulsiones & epilepsia, aliaque quorum *Φαινομένων* causæ facile explicari possunt, per effluvia illa putrida quibus inquinatur tota M. S.

Mammæ antea turgidæ flaccescunt, tum quod propter depravatam fermenta-

tionem in ventriculo materia chylosa non copiosè transferatur ad mammas, tum etiam quod spiritus aëntia à qua humorum turgescencia exinguitur seu gravissimè lædatur. Halitus oris foetidus, & sanies quædam putrida per muliebria effluit.

In ipso partu; exitum jam tentante foetu, ita verticem capitis obstetrix poterit explorare, circa futuram coronalem capite hiante & parte membranâ obductâ, motus arteriarum percipitur quamdiu foetus vivit, sed si motus amplius explorari nequit, extinctus foetus est, & deficit in conatu egrediendi.

Certissimum autem signum foetus mortui est, si in ipso partu excrementa alvi per muliebria excernantur; norunt hæc ipsæ obstetrices, quando enim simile observant, dicunt, vel jam extinctum foetum, vel saltem versari in agone.

Quod si igitur Medicus ex his aliisque circumstantiis certus sit foetum in utero esse extinctum, statim exhibenda talia remedia, quibus foetus mortuus è corpore excludi possit, qualia varia vide ap. Practicos.

Clysteres hoc in casu feliciter cum successu exhibentur, qui & multum præstant in partu difficili ad promovendum foetum, debent autem esse laxantes, nam sæpius excrementa restagnantia in intestinis eademque distendentia, impediunt egressum foetus, quamprimum tum Enemata istiusmodi laxantia applicantur, statim majus spatium nanciscitur foetus & minori molestia excludi potest.

In foetu mortuo autem clyster parari potest ex actibus, quibus alias tribuitur

vis

vis movendi menses, addi possunt salia volatilia quæ Spiritus restaurant & conatum parturienti exaltant.

Auspiciatus fuit A. N. curationem pulvere solutivo; purgantia enim multum juvant hoc in casu propter consensum intestini recti & uteri, irritato enim à purgante intestino recto, in consensum facile trahitur uterum intestino alligatus.

Trochisci de myrrha & omnia ppata ex myrrha conveniunt, quia non tantum

fœtum mortuum expellunt, sed & conservant M. S. à putredine propter vim balsamicam quæ ipsi myrrhæ inest.

Pessarium etiã suadet A. N. mentionem fecimus alicujus instrumenti in casu de mensium suppressione, cujus beneficio salia volat, & urinosa ipsi utero injici possunt, hoc instrumentum & hic locum habet, quò eo magis uterus irritetur & ad exclusionem invitetur.

CASUS XXVII.

De Secundinâ retentâ lethali.

(Historia vid. pag. 225.)

RESOLUTIO.

Exclusus jam fœtus excipitur ab obstetrice, sed cum non simul egrediantur secundinæ, (*Machgeburts*) vocantur etiam hepar uterinum propter figuram, quia instar parenchymatis hepatis: quia propter obstetricem apprehendit funiculum umbilicalem, cui & secundinæ & fœtus exclusus adhuc sunt alligati, & leviter trahendo funiculum illum & circumducendo extrahit secundinam. In gemellis unica saltem deprehenditur secundina, hinc quamprimum fœtus primus egressus, abscondit obstetrice funiculum umbilicalem, (si nempe conveniens ligatura præcesserit) & tum extremitatem hujus funiculi umbilicalis ligat circa pedem vel femur parturientis, & alterius fœtus adhuc utero contenti egressum expectat, excluso etiam hoc iterum apprehendit extremitatem umbilicalis funiculi, & secundinam evellit ex utero, debet autem hoc fieri citò

ab obstetrice, priusquam orificium interius uteri iterum claudatur. Causa autem quare secundina sæpe retinetur, est vel negligentia obstetricis, vel quando ita firmiter adhæret acetabulis uteri, tum enim extrahi non potest, unde gravissima oriuntur symptomata.

Symptomata autem quæ à secundinâ retentâ oriuntur ab A. N. proponuntur; percipit n. p. dolorem & sæpius conatus parturienti adhuc adest, præsertim si putrescant secundinæ, vel planè suppurantur, præcordiorum anxietas accedit cum lipothymia, respiratio redditur difficilis, febris supervenit & epilepsia. Itaque in tali casu conveniunt externa emollientia & relaxantia, quibus inungidebet totus venter inferior, ol. 7. flor. Mynsicht flor. cheiri, pinguedines gallinæ, anseris, axungia canina. &c.

Internè eadem recommendantur, quæ conveniunt in foetu mortuo expellendo.
Clyster

Clyster uterinus parari hoc modo potest.

℞. Radic. levistic. aristoloch. ☉
aa. ℥iij. fol. sabin. anthos, arthem. puleg. aa. p. j. coq. in aq. fontan. Colatur. ℞. ℥iv. l. vj. add. aq. vitæ mulier. ℥ss. Misc. S. Mutter. Clyster.

Et cum facilius supervenire soleat epilepsia, semper admisc. specificis secundum

nam expellentibus, antiepileptica ut spir. sal. armoniaci volat. falsus miranda præstat hoc in affectu.

Sternutatoria laudat A. N. quæ conveniunt in principio statim, nequaquæ vero si jam elapsi sint aliquot dies, ne motus convulsiivi accelerentur hoc remedio nimis tardè & intempestivè exhibitio. Vapor ex decocto ḡ ii utero exceptus secundum expellit.

C A S U S XXVIII.

De Lochiorum retentione.

(*Historia vid. pag. 226.*)

R E S O L U T I O.

Semper post partum naturaliter effluit (lang. & cum eo alii humores, qui liquor vocatur Lochia.

Peccat ille lochiorum fluxus vel in defectu ut planè supprimantur, vel in excessu, ut sit nimium. Uterque affectus periculo non caret.

Lochia illa retinentur frequentius in illis qui difficillimum partum fuere expertæ, quia aer frigidus tum admittitur diuturnitate temporis, qui impedit lochiorum fluxum.

Puerperæ si propter partum laboriosum siti affligantur, & assumant potum frigidum, statim lochia sistuntur, & hæc duæ causæ (nempe aer & potus frigidus) ut plurimum suppressionem lochiorum inducere solent.

A lochiis suppressis metuenda eadem mala, quæ metuenda à secundina retenta vel tætu mortuo, imò sæpè motus acutos producant puerperas brevi temporis spatio juglantes.

Signa ex relatione obstetricis constant, Medicus vocatus ad puerperam statim inquirat num lochia fluant nec ne (solent fluere per 4. 9. vel plures dies:) deinde phænomena lochiorum suppressionem comitantia apparent, ut dolor lumborum seu abdominis, anxietates præcordiorum, tandem convulsiones & epilepsia.

Itaque in principio statim Medicus considerare debet num V. S. sit necessaria nec ne, quæ hoc in casu sæpè generosum remedium; si itaque vires non sunt valde prostrate, neque jam lochia antea magnâ in copiâ fluxerunt, tunc statim in pede vena secari debet.

Proponit A. N. linimentum quoddam, quo inungi debet abdomen, addi potest etiam ol. succini, carvi, cumini, ex coctis oleis, ol. flor. cheiri; & sperma Ceti quod egregie etiam externè convenit. Conveniunt etiam fomenta seu foci, quorum mentionem facimus in casu de dolore

dolore post partum, ubi similia abdomini imponuntur.

Enemata sæpius reiterari debent, quia effluvia illa sese diffundunt in circumstantem sang. coagulum dissolvunt, & sic exagitando humorum effluxum promoveri possunt.

Elixir proprietat. convenit, præsertim

si sine acidis præparatum sit; Liqueur C. C. succinatus.

Essentia myrrhæ; Elixir uterinum Mœbii multum juvant.

Potiunculam etiam habet A. N. similem illi, quâ usus est in difficultate partus. Salia volatilia etiam felici cum successu exhibentur, ut sal volat. C. C. succini, armoniaci &c.

CASUS XXIX.

De impetuoso sang. à partu fluxu.

(Historia vid. pag. 228.)

RESOLUTIO.

LOchia nimio cum impetu sæpe egrediuntur, unde valde impetuosis sang. fluxus qui periculosus; Sang. autem qui egreditur vel grumosus & nigricans est, & tum venosus est, vel purpureus est, & tum arteriosus est, quem vocant vulgo das Herh. Geblüt. Causa querenda est vel in ipso utero seu sang. In sang. quatenus ille nimis serosus est; In ipso utero, si pars secundinæ remanserit continuo irritans uterum, vel etiam si vi quâdam secundina fuit abrepta ab acetabulis uteri, tum enim vasa dilacerantur vel orificia aperiuntur ut sang. cum impetu effluat, sæpius inopinatam mortem inferens.

Sed not. quod immediate statim post partum sæpe sang. impetuosè effluat, qui paulo post sistitur, ubi Medicus non statim ad adstringentia confugere & fluxum illum sistere debet, sed saltem attendere debet ad vires, quæ si satis fortes aliquamdiu naturæ concedere potest negotium;

quod si tamen pulsus valde debilis sang. egrediens purpureus sit & vires prosterantur, tunc maturè fluxus cohibendus.

Laudantur hoc in casu ab A. N. auxilia revulsoria, ut ligaturæ, frictiones, quæ tamen sunt suspectæ, quia per frictiones sang. magis attenuatur, & fluxibilior redditur; per ligaturas vero sang. circulatio depravatur & impeditur; unde varia mala accersi possunt ægrotanti.

Inter adstringentia conveniunt cydoniata ut succus cydoniorum, Electuar. è conservâ rosarum antiqua, cum pane cydoniorum & diascordio; abstinendum autem tum in cibo tum potu ab omnibus, quæ sang. exagitare possunt, unde sæpe vinum affatim assumant, & eo ipso nimium sang. fluxum concitent. Externè convenit unguentum Santalinum, infrigidat. Galenicum, theriaca.

A. N. Extra &c. linteam duplicatum oxycrato intinctum, pubi &c. vel etiam spongiâ cum aq. spermatis ranarum & albumine ovi intincta. Verum sæpe

Rb bb

uiget

urget adeò hic fluxus, ut ad V. S. sit confugiendum, quæ tamen parca manu in brachio instituenda, & saltem unum vel alterum cochlear plenum sang. extrahendum.

In casu desperato tanquam ad salutis anchoram ad opiata confugimus, unde A. N. laudan. op. præscribit, sed si vires valdè sint attritæ, tunc vel planè abstinendum ab opiatis, vel in minima dosi danda. Satius est si gr. iij. vel iv. solvantur in mixtura aliqua, & singulis horis

aliquot cochlearia exhibeantur, si & tunc deprehendamus opii defectum (ut ex viribus oculis) tunc etiam à tali mixtura opiata abstinendum.

Theriaca cœlestis rutilius exhibetur, gr. iij. vel iv. in forma pilulari, vel si dissolvantur in vino vel alio quodam liquore vel aqua, vel vino rubro adstringente quod melius est. Solent alii etiam suadere anacollemate, si nempe bufo exsiccatus de collo suspendatur.

CASUS XXX.

De Dolore post partum.

(Historia vid. pag. 229.)

RESOLUTIO.

A. N. in historia, quasi denud partura, dolores enim illi post partum nil aliud sunt, quam continuatus quidam parturiendi conatus, proveniens vel ab aère frigido admissio vel portiuncula secundina intus relicta; vocantur tales dolores die Nachtrhe; Sæpius proveniunt à flatibus & sang. coagulato.

Forestus contra tales dolores commendat tanquam arcanum decoctum florum chamomillæ cum cerevisia. Ego, inquit D. D. W. contra dolores post partum sæpius felici cum successu exhibui sperma Ceti, quod etiam A. N. commendat ad D. j. potest frequentius exhiberi

semel vel bis in die, sed hoc incommodè saltem ab illo expectandum, quod caput aliquo modo debilitet, annot. Barbett. in suâ Chirurgia $\circ\circ$ amygd. dulc. cum jusculo vel cerevisia calida etiam exhibere solent.

Si calor non sit adeo vehemens, tunc etiam internè aqua carminativa serpilli composita Mynsichti, fœniculi exhiberi possunt.

Fotus abdominis conveniunt ex cherefolio, quod tam internè quàm externè egregium remedium in sedandis doloribus post partum, possunt addi alia carminativa; Et unguento carminativo abdomen inungi potest.

CASUS XXXI.

CASUS XXXI.

De ruptura vulvæ ad anum.

(Historia vid. pag. 130.)

RESOLUTIO.

Ruptura illa contingere potest in partu nimis laborioso, tum etiam fœtu grandiori, & si accedat imperitia obstetricis facilius talis ruptura fieri potest.

Curatio debuisset institui per suturam, cum vero illam eo in loco vix patientes admittant, curatio fieri potest emplastro aliquo glutinoso *Hefstypfaster* / ut A. N. Casus tamen hi rariores sunt.

CASUS XXXII.

De urinæ post partum difficilem incontinentia.

(Historia vid. pag. 231.)

RESOLUTIO.

Facile post partum difficilem oritur urinæ incontinentia, propter maximum consensum inter collum vesicæ & uteri, si enim uterus in partu difficili nimis distenditur & in tali parturiendi conatu valde dilatatur, etiam vesica per tales compressiones validas nimis dilatatur, unde postmodum fibræ apprimè contracti nesciunt, unde talis urinæ incontinentia oritur.

De curatione agit Sennertus in praxi de symptomatibus puerperarum, ubi proponit unguentum aliquod ex catellis

coctis in $\circ\circ$ lumbricor. lilior. albor. additis $\circ\circ$ nuc. moschat. express. chure benzoin. styrac. & aliis.

Omnibus remediis præferenda sunt balnea tam artificialia quam naturalia; artificialia parari possunt ex radic. herbis & floribus systemati nervoso dicatis, v.g. betonic. fol. lauri, paralyf. majoran. flor. stæchad. hyperic. addi possunt adstringentia & exsiccantia mineralia ut ex sulphure calce viva; NB. non tamen statim post partum illa balnea exhibenda sunt, sed elapsa unâ vel alterâ septimana post partum.

Bb bb 2

CASUS XXXIII.

CASUS XXXIII.

De Ephemera plurium dierum ex lactis generatione.

(Historia vid. pag. 231.)

RESOLUTIO.

DE febribus puerperarum post Settertium qui nimis prolixus, accurate scripsit Riverius & post hunc ad mentem Neoretic, Willisius, qui Authores legi, merentur, nulli enim morbi tantum facessunt negotii Medico ejusque famam periclitari faciunt, quam morbi puerperarum, quæ gravissimis & acutis affectibus sunt obnoxia, præsertim autem teneræ & delicatula, [quæ tempore gravidationis egerunt vitam sedentariam & laute vixerunt;] præ aliis morbis acutis obnoxia sunt, robustiores vero, meretrices & laboribus deditæ sæpius sine ullo incommodo foetus enituntur, ita ut videatur Dei maledictionem vehementius infligi foeminis distoribus, quam quibus curta supellex.

De ratione agit Willisius satis accurate, illæ enim gravida quæ laboribus deditæ insensilem transpirationem continuo corporis motu augent, unde varia miasmata sang. collecta foras eliminantur, quæ in subjectis delicatulis & laboribus haud deditis retinentur, & multis postmodum post partum gravissimis morbis viam sternunt. Altera ratio potest hæc esse, quod delicatarum appetitus sæpius feratur in cibos insalubres, fructus horarios aliosque, quos avidius assunt, qui postmodum morbis acutis fores aperiunt, dum mukæ cruditates generantur in corpore.

Febres puerperarum sunt duplices: vel essentielles vel symptomatice. Essentiales, ut febris Ephemera: vel plurium dierum, ut febris lactea, Milch-Sieber/ febris continua, ardens, maligna, vel etiam febres intermittentes, symptomatice, quæ comitantur inflammationes pleuræ, mammarum & aliarum partium inflammatarum.

Ephemera, & in illa circa diem 3. vel 4. post partum levi horrore corripuntur puerperæ, supervenit statim turgescencia mammarum, gravitas scapulæ & dorsii, ut etiam A, N. recenset.

Signa distinctiva quibus Ephemera distinguitur à febre continua, alia ab A, N. etiam in historia morbi recensentur, nempe desumuntur illa à lochiis, si enim sufficienter fluunt & reliqua bene se habent, horror non adeo vehemens fit, nec postmodum recurrat, indicium hoc est hanc febrem esse lacteam: & quamvis hæc febris solius naturæ beneficio curetur intra triduum subsequente sudore, tamen sæpè ob errorem ægor. adstantium vel Medici commissum degenerat ita, ut induat naturam febris mali moris seu alius febris continuæ. Videndum jam quæ causa sit hujus febris lacteæ.

Ubi observandum venit, quod tempore gestationis foetus in utero, uterus valde sit distensus pro capacitate foetus & contentorum, & ideo eo tempore ma-

materia lactis, id est, succus chylosus continuo cribratur per glandulas illas innumeratas uteri ad fœtus nutritionem: jucundum enim hic est observare similitudinem substantiæ uteri & mammarum annotante Sylvio, qui dicit, quod uterus sit substantiæ glandulosæ, vel quod constet ex membranâ innumeris glandulis referata, per quas filtratur succus lacteus in cavitatem ipsius uteri pro nutritione fœtus, unde observamus quod sæpe per muliebrialiquor lacteus egrediatur. Expulso verò fœtu iterum uterus contrahitur ut ovum columbinum vix superet, unde cessat talis transcolatio succi chylosi & potius restagnat ad sang. ejusque mixtionem lactis in corde, unde talis febris lactea mediante illa leviori effervescentia deponitur, postmodum succus ille chylosus in mammis & per glandulas mammarum propter similem cum utero substantiam filtratur, & quidem minor febris illa lactea est, quo purior succus chylosus; sin verò inquinatus sit aliis peregrinis corpusculis ab utero communicatis, tunc etiam invasio febrilis erit eò gravior. Itaque in curatione saltem attendendum est ad lochiorum fluxum, quæ facile possunt supprimi, si puerpera corpus non bene munitur ab aere frigido, vel in victu & potu errorem committit. Si Medicus hæc omnia bene prospiciat, tunc 2. vel 3. die sequitur sudor & calor totius corporis, qui finem imponit invasioni huic febrili.

A. N. Interea cum lactare Celsitudini suæ videretur molestum &c. NB. Si mater lactare velit infantem tunc non est impedienda illa turgescencia mammarum, sin vero nolit, tunc lac vel exsugendum, vel mammis imponenda statim abstinentia ejusque coagulationem impediencia, talia sunt varia.

A. N. commendat Emplastrum ex mica panis secalini bene fermentati pulvere menthæ sale &c. mixtis. Convenit etiam Emplastrum de spermate ceti, hujus mentionem facit A. N. Gal. lq. 36.

Verum observandum circa impositionem Emplastrorum, ut Emplastra obducantur toti mammæ ut firmiter illi adhæreant, nisi enim hoc sit, facile in tali loco ubi non firmiter adhæret Emplastrum, lac coagulari potest; alii imponunt cherefolium contusum: alii Emplastrum ex cera & ol. rosarum & olivarum. Si lac emulsum projiciatur super carbones candentes seu prunas, quod tum reliquum lac in mammis exsiccat, dicunt. Firmiter etiam mulieres sibi persuasum habent, si lac puerperæ emulgeatur in pavementum & à muribus lambatur, quod omne lac tum deficiat in uberibus, neque ullo remedio revocari possit, de quo tamen fides sit penes Auctores.

Bbbb a

CASUS

C A S U S XXXIV.

De Febri continua ex lochiorum suppressione.

(Historia vid. pag. 232.)

R E S O L U T I O.

Febres in puerperis oriuntur, quando admittitur aer frigidus, seu potus frigidus hauritur, vel ventriculus cibo nimis gravatur, vel passiones animi superveniunt; ab his enim causis facile lochia possunt supprimi, quod periculosissimum est & sæpius lethale. Certum est passiones animi, terrorem vel mœrorem facillè posse lochia supprimitere; aer frigidus admissus sang. coagulat, unde lochiorum fluxus cessat. Simile præstat potus frigidus, victus laucior & copiosior etiam propter spirituum debilitatem qui valde sunt fracti in partu, ubi non possunt concoqui, unde ansam præbent fermentationi corruptæ in ventriculo, quâ fores panduntur febri.

Febristalis induci solet vehementi cum horrore, accedit statim summa debilitas, præcordiorum anxietas & liquoris animalis discrasia. Punctum curationis consistit lochiorum fluxu seu promotione, quamdiu enim lochia non redeunt tandem nulla spes reconvalescentiæ. E. nequam tali in febri vehementiora sudorifera exhibenda, sed potius temperata, quibus semper admisceri debent lochiorum fluxum commoventia. Vehicula quibus medicamenta assumuntur semper debent esse actu calida, vel saltem tepida, nequam frigida, potus etiam constare debet ex istiusmodi ingredientibus,

quæ nequam lochia magis suppriment.

Ex his patet, quam cautè procedendum sit in febribus puerperarum, nocent enim julappia refrigerantia, quæ aliàs in febribus commendantur, nocet etiam acida, alias optima in febribus, nocent omnia frigida.

Curatio inchoari potest Enemate, & constantibus viribus, id est, si pulsus adhuc æqualis, statim debet venalecari in partibus inferioribus nempe pede; quod si vero Medicus tardius vocatur, ita ut pulsus sit inæqualis, inordinatus, symptomata etiam liquoris animalis vehementia, tunc abstinendum à V. S. ne famæ dispendium faciat Medicus, si enim stupor observatur, convulsiones seu spasmus adsit, oculorum tortor, inquietudines, tum nulla spes sanitatis faciendæ, quin potius adstantibus malum seu periculum est explicandum, & tales casus ut plurimum solent esse funesti; aliquot historias etiam recentet Willisius tractat. de febribus, quas legere potest Medicus, parum quidem faciunt ad curam, plurimum vero ad famam tuendam in his casibus & febribus puerperarum.

A. N. peracta venæ sectione decoctum antifebrile, & lochia promov. proponit.

NB. Omnibus medicamentis temperantibus, alexipharmacis, & sudoriferis semper admiscendam esse myrrham rubram, hæc enim & alexipharmaca est & simul

simul lochia promoveri pulveri pulveres alexipharmaci ex ꝑio diaphoretico eum libus volatilibus & fixis apprimè hic sang. conducunt. Ocul. canc. ebur sine Δe cum sang. grumos seu sang. coagulatum dissolvant & simul sint antifebrilia laudem suam merentur. Sed molestissimum symptoma est sitis.

Itaque ne lochia magis supprimentur convenit decoctum cicerum rubrorum cum syrupo violarum. Decoctum hordei cum passulis & exigua cinamomi portione. Quod si vero tali in febris lochia adhuc profluant, concedi potest decoctum citri, præsertim si flavedo accuratè separata à corticibus simul sint injecta: tunc enim impedit sang. coagulationem, & lochiorum fluxum non retardat, sed potius promovet.

Interea tamen abdomini semper sacculus herbis uterinis & lochiorum fluxum promoventibus impletus & vino incoctus imponi debet. Sæpius periculosissimum symptoma supervenit nempe alvi fluxus, qui si adstringentibus sistatur, major infertur lochiorum suppressio, ubi profecto valde caute procedendum, talis enim humor vitiosus qui solebat per lochia aliàs effluere, jam per *per d'os aen* defertur ad intestina & eliminatur; hinc si vires non præsternantur negotium natu-

ræ reliquendum: sin vero medicamenta sint necessaria ad fluxum, possunt esse ocul. canc. ut & Tinctura croci quæ vim adstrictivam relinquit imprimis etiam ventriculo, & simul per muliebria effluxum promovet.

Frequentius etiam in lochiorum suppressione vitiosa, natura quæ debebat per uterum deponi, transfertur in cerebrum & ad systema nervosum, & tunc malum solet esse lethale, ut tamen nihil à Medico intermitratur, vesicatoria magna excitari possunt in suris pedum (an Waden.)

Fœmina quædam nobilis primipara enixa fœtum mortuum, cum bene valere videretur, tertio post partum die conquerebatur de dolore occipitis & tensione quâdam Spasmodica circa collum, fuit secta vena in pede, cum lochia statim subsisterent dubio procul ab aere frigido, contra quem non bene se muniverat, dormiens in cubiculo injuriæ aeris exposito, cephalica & cardiaca exhibebantur multa & varia, sed alterâ die superveniente aponia & epilepsia inopinata & improvise morte extinguebatur. Unde videmus quam celeri gradu morbi tales puerperarum tendant ad finem, ita ut prædictiones longe sint incertiores in his febrilibus quàm aliis, nec etiam tam facilè Crisis naturæ beneficio producat.

CASUS XXXV.

De Pleuritide in puerpera.

(Historia vid. pag. 233.)

RESOLUTIO.

Febri hæc est symptomatologica quæ comitatur hanc pleuritidem, puerperæ

facilè obnoxia sunt pleuritidi, si nempe ipsis aliquoties tempore gravidationis
seu

seu gestationis factus vena fuerit lecta, quamprimum enim in puerpera ab aere frigido seu alia causa sanguis restagnat, more consueto vergit versus latera & facile ibidem contentus extravasatur: unde postmodum inflammatio & deinde febris totius sang. accedit.

Signa illa communia sunt quibus alias cognosci solet pleuritis, sed curatio in eo differt, quod hic attendendum sit ad lochiorum suppressionem, facile enim communicatio haberi potest inter partem affectam & uterum, hinc quamprimum lochia iterum fluunt, dolor ille in latere vel pleuritis etiam iterum cessat. Apud Sennerum agitur controversia, qua in parte V. S. sit instituenda in pleuritide puerperarum?

R. Decisio est facilis, in pede nempe institui debet, & quidem eo magis quando lochia sunt suppressa; quod si vena in pede fuerit lecta, & dolor tamen non re-

mittat, respiratio fiat difficilior, tunc etiam vena secari potest in brachio quamvis cum potestatione.

Conveniunt hic interne sanguinem coagulatum dissolventia, ut Sperma Cet, ocul. canc. lang. hirci, & ium diaphoreticum, &c. Puerperæ sæpius etiam febris miliaris corripuntur, purpura dicta, vel etiam febris petechiali, vel variolis, ubi opus est accurato & firmo iudicio Medici, nequaquam enim tum tantum ratio habenda est fluxus lochiorum: (imo si illa largius fluunt sæpius suspectum & ominosum exhibent præsagium, quia materia maligna quæ debebat per ambitum corporis diffusi ad interiora vergit, quod periculo non caret) sed potius in his casibus maiores seu sudores leviores continuo sunt excitandi, ad distillationem & diluisionem humoris maligni promovendam, de quibus circumstantiis legi meretur prælaudatus Willisus.

C A S U S XXXVI.

De Mammis ex lacte retento humore.

(Historia vid. pag. 234.)

R E S O L U T I O.

LAc in mammis facile coagulatur, unde earundem tumores, tubercula, abscessus, qui sæpe in ulcera mali moris degenerant, omnia enim ulcera partium glandularum satis sunt periculosa; fit autem talis coagulatio lactis in mammis vel propter impletionem, si convenienti tempore non exsugatur, vel ab aere sti-

gidiori, vel ab usu nimio acidorum, vel à terrore, & terror facile profecto in mammis lac coagulare potest, spirituum enim animalium opus est temperare acidum, (magis enim accedunt ad naturam alkalinam quam acidam:) sed in terrore spiritibus revocatis depauperatis & perturbatis acidum fit sui juris, unde facile lac in mammis abie in coagulum: dici etiam potest, quod propter spirituum penuriam humores circulantes alacriter

non

non propellantur per tubulos partium unde collecti ad plenitudinem facile ibidem restagnant & coagulantur in mam̄is. Ex quacunque causa tumor mammarum oriatur, statim tentanda lactis exsuctio vel ab ancilla vel catello; aliæ adhibent vitriū suctorium, vel fistula tabacaria lac exsugunt; sed cum ita facile papillæ exulcerentur, abstinendum potius & ore lac exsugendum, Ipsis mam̄is imponenda sta-

tim quæ lac coagulatum resolvant, ut flores sambuci pulverisati & calidè *impositi*. Emplastrum de spermate ceti quod A. N. commendat, & D. D. W. sæpe felici cum successu exhibuit. Commendat etiam D. L. W. unguentum ex pinguedine gallinæ unguento rosato & Ol. violarum, quo calidè mammæ ter seu quater in die illinantur. Videatur celeberrimi Dolæi Encyclopædia Chirurgica Rationalis.

CASUS XXXVII. & XXXVIII. De Inflammatione & Erysipelate mammarum.

(*Historia vid. pag. 235. & 236.*)

RESOLUTIO.

Facile mammæ Erysipelate & Inflammatione corripiantur, tunc præcedit levis quidam horror, & sequitur levis quidam febrilis calor, rubedo in mamma observatur cum dolore pungitivo.

Internè conveniunt diaphoretica. Externè aqua florum sambucci cum theriaca calida sæpius applicata cum linteis egregium remedium: vana enim est eorum opinio, qui in Erysipelate nulla humida

applicanda esse putant, ipse enim Spir. viæ calide applicatus egregiè juvat. Theriaca cum salibus alkalinis in forma linimenti seu Emplastri imposita sedet omnes inflammationes, sin verò tendat ad suppurationem, cataplasmata pus generantia imponenda & abscessus tandem aperendus. Sed observandum tunc est, rarius curati posse abscessum talem, nisi lac omne exsiccecur in mamma, hinc & necesse est ut etiam in altera mamma lac exsiccecur, quo affluxus cesset ab utero.

CASUS XXXIX. De Cancro mammarum.

(*Historia vid. pag. 237.*)

RESOLUTIO.

In mam̄is sæpe tubercula fiunt & conspiciuntur, quæ vel sunt sine dolore

& tunc tantum externè imponitur Emplastrum diachylon cum gummis; Si vero enim dolore sine & per intervalia affligant, satius tunc est abstinere ab omni-

Cccc bus

bus medicamentis suppurantibus exacerbatur, & in his tuberculis sopitum jacet sal aliquod quod excitatum à medicamentis naturæ arsenicalis est, si enim talis tumor exulceretur, sanies depascit vicinas partes instar aquæ causticæ vel fortis.

Remedia illa commendantur quæ ha-

bet Barbette in praxi de cancro & scrophulis, illa enim Emplastra ex galban. & e *co egregiè juvant contra cancrum. Super hoc affectu videri meretur Experientia tissimi Dolæi Eucyclopædia Chirurgica Rationalis.

CASUUM MEDICINALIUM

LIBER QUINTUS,

De

Morbis Infantum.

CASUS I.

De Febre ardente continua.

(Historia vid. pag. 241.)

RESOLUTIO.

Infantes plurimis obnoxios esse morbis norunt omnes, causas verò norunt pauci, cum enim relatione ad morbos infantum recognoscendos destituamur, facile in errorem deduci possumus, priusquam veram causam indagemus.

Causæ recensentur varia, & deprehenduntur eo ipso, quo fœtus adhuc continetur in utero, vel quatenus est extra uterum constitutus.

Causæ in ipso utero materno, sive juxta Veteres sanguinem menstruum, sive juxta Neotericos nutrimentum proprium non esse sanguinem, sed potius chylum

statuamus, facile tamen quivis exinde colligere potest, vitia tum sanguinis, tum succi nutritivi à matre communicari ipsi fœtui in utero materno contento.

Quo nutritur infans in utero materno dicimus esse humores circulantes, seu succum nutritivum vel partes chyliferas, quæ constant ex indefinitis & innumeris partibus. Si queratur de viis, per quas defertur ad fœtum, cum nec per vasa lactea possit ferri, nec peculiaria vasa constant, per quæ humores circulantes possunt defertur ad uterum: dicimus, per arterias defertur ad uterum, ibidem segregari per glandulas uteri, filtrari per partes, quibus circumductis transire partes chyliferas magis deputatas,

Succu